

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КРИВОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет іноземних мов

Кафедра німецької мови і літератури з методикою викладання

«Допущено до захисту»

Завідувач кафедри

Реєстраційний

№ _____

« ____ » _____ 2023 р.

« ____ » _____ 2023 р.

**ВИКОРИСТАННЯ НІМЕЦЬКИХ ПРИКАЗОК ТА ПРИСЛІВ'ІВ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ
УМІНЬ І НАВИЧОК МОНОЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ**

Кваліфікаційна робота студентки
групи НАФм-22
ступінь вищої освіти «магістр»
спеціальності 014.02 Середня освіта
(Мова і література (німецька))
Кривонос Дарини Сергіївни

Керівник: кандидат педагогічних наук,
старший викладач кафедри німецької мови і
літератури з методикою викладання
Хорошилова Наталія Володимирівна

Оцінка:

Національна шкала _____

Шкала ECTS ____ Кількість балів _____

Голова ЕК _____

Члени ЕК _____

ЗАПЕВНЕННЯ

Я, Кривонос Д.С., розумію і підтримую політику Криворізького державного педагогічного університету з академічної доброчесності. Запевняю, що ця кваліфікаційна робота виконана самостійно, не містить академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації. Я не надавала і не одержувала недозволену допомогу під час підготовки цієї роботи. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають покликання на відповідне джерело.

Із чинним Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату в роботах здобувачів вищої освіти Криворізького державного педагогічного університету ознайомена. Чітко усвідомлюю, що в разі виявлення у кваліфікаційній роботі порушення академічної доброчесності робота не допускається до захисту або оцінюється незадовільно.

(Д. Кривонос)

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНЕ ВИСВІТЛЕННЯ ПОНЯТТЯ ПРИСЛІВ'Я ТА ПРИКАЗКА	7
1.1. Поняття «прислів'я» та «приказки» в працях вітчизняних та зарубіжних мовознавців.....	7
1.2. Специфіка вживання прислів'їв та приказок в українській та німецьких мовах.....	11
1.3. Сутність поняття «монологічне мовлення».....	16
1.4. Особливості формування монологічного мовлення.....	21
Висновки до першого розділу	27
РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНЕ ЗАСТОСУВАННЯ ПРИСЛІВ'ІВ ТА ПРИКАЗОК У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ МОНОЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ	29
2.1. Умови формування монологічного мовлення.....	29
2.2. Система вправ з формування монологічного мовлення.....	36
Висновки до другого розділу	45
ВИСНОВКИ	47
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	50
ДОДАТКИ	55

ВСТУП

Сучасний етап у розвитку лінгвістичної науки характеризується поворотом до розгляду мовних явищ під етноцентричним кутом зору. Все більша увага приділяється дослідженню мови у нерозривному зв'язку з мисленням, свідомістю, пізнанням, культурою, світоглядом як окремого індивідуума, так і мовного колективу, до якого він належить.

В наш час, вивчення різних аспектів прислів'їв викликає все більшу зацікавленість. Наукові пошуки в сфері вивчення цих стійких зворотів викликають значний інтерес у науковців, навколо них зосереджено увагу як багатьох дослідників, так і тих, хто цікавиться багатством і культурним надбанням мови.

Свій внесок у розв'язання теоретичних проблем прислів'їв та приказок зробило багато дослідників, з-поміж яких можна виділити наступних: В. Бобкова, І. Ковалик, Т. Капітан, В. Коптілов, Є. Костик, О. Потебня, Л. Скрипник та ін.

Навіть при наявності численних досліджень, присвячених крилатим висловам, і великої кількості статей та посібників, все ще існують різні точки зору і підходи до вивчення цього шару паремій у мові. Науковцями ще недостатньо досліджені питання еволюції та становлення крилатих висловів, проблеми семантики, структури та статусу цих висловів у фразеологічному просторі мови, а також повністю не розкрито їх стилістичної функції.

Крім того, у сфері дослідження прислів'їв та приказок і далі існує значна кількість суперечливих точок зору щодо різних тлумачень сутності цих понять та їхнього розмежування, що свідчить про наявність різних шкіл думок у сучасному мовознавстві та різних підходів до вирішення цього важливого питання, що ускладнює подальше дослідження цих лінгвістичних одиниць.

Актуальність роботи полягає в тому, що в умовах шкільного курсу німецької мови, навчання монологічного мовлення є важким завданням, а в практиці викладання іноземної мови часто зустрічаються такі випадки, коли

учень не може самостійно відповісти або виступити з промовою, тобто, він не може сформулювати і висловити свої думки іноземною мовою. Звідси випливає проблема того, що учень просто не зможе використовувати іноземну мову на практиці. Дана проблема зустрічається не тільки в учнів початкової та середньої ланки, а й в учнів старших класів, що є проблематичним для більшості при здачі іспитів та подальшого навчання у вищих навчальних закладах. Тому, на наш погляд, вивчення німецькомовних прислів'їв та приказок буде сприяти розвитку навичок монологічного мовлення.

Мета роботи дослідити особливості використання німецьких приказок та прислів'їв у формуванні навичок монологічного мовлення.

Відповідно до поставленої мети були сформовані наступні **завдання**:

- охарактеризувати та дати визначення поняття «прислів'я»;
- охарактеризувати та дати визначення поняття «приказка»;
- з'ясувати специфіку вживання прислів'їв та приказок в українській та німецькій мовах;
- дослідити монологічне мовлення як засіб реалізації комунікативних цілей при вивченні німецької мови у шкільному курсі;
- проаналізувати прийоми і вправи з використання приказок та прислів'їв при навчанні монологічному мовленню на уроках німецької мови.

Об'єктом дослідження є німецькомовні приказки та прислів'я.

Предметом дослідження є використання приказок та прислів'їв у формуванні навичок монологічного мовлення на уроках німецької мови.

Задля досягнення поставленої мети та вирішення задач нами були використані наступні теоретичні **методи дослідження**:

- аналіз літератури на тему дослідження;
- метод диференційного аналізу;
- порівняльний метод;
- інтерпретаційний метод;
- метод моделювання;
- узагальнення.

Апробація :

Кривонос Д.С. науковий керівник: Хорошилова Н.В. Використання німецьких приказок та прислів'їв для формування умінь та навичок монологічного мовлення: Цифровізація науки та сучасні тренди її розвитку: матеріали V Міжнародної студентської наукової конференції, м.Житомир, 24 листопада, 2023 рік / ГО «Молодіжна наукова ліга». – Вінниця: ТОВ «УКРЛОГОС Груп», 2023. – С 415 – 417.

Структура й обсяг роботи: кваліфікаційна робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, додатків та списку використаної літератури, який налічує 51 найменування. Загальний обсяг роботи становить 71 сторінку.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНЕ ВИСВІТЛЕННЯ ПОНЯТТЯ ПРИСЛІВ'Я ТА ПРИКАЗКА

1.1. Поняття «прислів'я» та «приказки» в працях вітчизняних та зарубіжних мовознавців

Міфи, легенди, прислів'я, приказки та інші жанри фольклору представляють собою результат творчості народу. Вивчення їх сприяє глибшому розумінню мови, традицій, вірувань та інших аспектів народної культури. Протягом великої кількості років прислів'я та приказки привертали увагу багатьох дослідників, і сучасний науковий внесок у вивченні цього явища є дійсно значущим.

Не випадково, відомий мовознавець О. Потебня вважав, що «слово є не лише засобом вираження готової думки, однак воно одночасно є засобом, прийомом створення та розробки цієї думки» [24, с. 43]. Вчений стверджував, що «мова – це сама думка. Власне народження думки органічно пов'язане з мовою, залежить від мови» [24, с. 45].

Сучасні наукові дослідження розглядають різноманітні підходи до визначення термінів «прислів'я» та «приказки». Приказка трактується як «жанр фольклорної прози, який являє собою короткий сталий образний вислів констатуючого характеру, що має одночленну будову, нерідко становить частину прислів'я, але без висновку, і вживається в переносному значенні» [19, с. 18].

Поняття прислів'я у «Великій українській енциклопедії» визначається як «мала форма народної поетичної творчості, короткий, ритмізований вислів, що несе узагальнену думку, висновок, іносказання з дидактичним ухилом» [35, с. 530].

Слід зазначити, що прислів'я та приказки часто розглядаються як єдиний об'єкт дослідження і не розрізняються одне від одного. Зазвичай їх характеризують як короткі, влучні вислови, що образно та лаконічно передають

наслідки життєвого досвіду численних поколінь предків. Іншим підходом є розгляд їх як стійких афористичних висловів, які у компактній та точній формі виражають думку про різноманітні аспекти життєвих явищ, реальності, людських рис, а також вчинки в їх характерних та специфічних виявах [13, с. 251].

Утім варто додати, що прислів'я та приказка, навіть при наявності спільних рис, не є тотожними явищами. Передусім, вони відрізняються за граматичною та стилістичною будовою. Прислів'я виражає закінчену думку та подає загальне судження, тоді як приказка — це короткий образний вислів, або судження часткового характеру. Варто відзначити, що приказці притаманна синтаксична незавершеність. Часто приказка подібна до вкороченого прислів'я, наприклад, українські приказки, такі як «як сніг на голову», «вивести на чисту воду», «лисячий хвіст», «собаку з'їсти» і так далі.

Відмінності між прислів'ям та приказкою проявляються не лише на семантичному, але і на прагматичному рівні. Зазначається, що зміст приказки не має вираженого повчального аспекту, у відміню від прислів'я.

У табл. 1.1 представимо спільні та відмінні риси прислів'їв та приказок.

Таблиця 1.1 – Порівняльна характеристика прислів'їв та приказок

	Прислів'я	Приказки
Спільне	Короткий вислів, влучний, афористичний, містить мудру думку, цікаве спостереження	
Відмінне	Закінчене речення, нерідко з двох частин, частина змісту, прихована ідея	Незакінчене речення, пряме повчання, натяк на висновок
Приклад	<i>Рідна мова – не полова: її за вітром не розвієш;</i> <i>Собака на сніні – і сам не гам, і нікому не дам</i>	<i>Рідна мова – не полова;</i> <i>І сам не гам, і другому не дам</i>

У лінгвістиці прислів'я та приказки часто називають *пареміями*. На сучасному етапі розвитку досліджень в цій області виділяється окрема наука, відома як «пареміологія» або «прислів'єзнавство». Ця філологічна дисципліна спеціалізується на вивченні паремій, що охоплюють прислів'я та приказки.

У Великому тлумачному словнику сучасної української мови знаходимо це поняття: «паремія походить від грец. *paroimia* – «притча» та спочатку позначало уривок з Біблії, який містить пророцтво або повчання. Пізніше цей термін набув значення народного вислову, вираженого реченням або коротким ланцюжком речень, які передають елементарну сценку або найпростіший діалог» [5, с. 887].

Термін «паремія» використовується на позначення як прислів'я, так і приказки. Однак серед лінгвістів і дослідників існує різне трактування цього терміну, і однозначного підходу до його визначення ще не визначено. Різноманітні школи та науковці можуть розглядати «паремію» як загальний термін для обох видів народних мудростей або, навпаки, розглядати його в різному контексті для прислів'їв та приказок.

До групи паремій входять не лише прислів'я та приказки, які становлять основну частину, аж до трьох чвертей загального паремійного фонду національної мови. Також до цієї категорії входять примовки, загадки, прикмети, повір'я, головоломки, скоромовки, пустомовки, замовляння, небилиці та нісенітниці, анекдоти, казкові формули і багато іншого [5, с. 887].

В енциклопедичному словнику-довіднику лінгвістичних термінів та понять надається таке визначення поняття «паремія – це «коротке крилате висловлювання, що містить мораль, повчальне спостереження або узагальнення» [29, с. 133].

Вчені, вивчаючи поняття «прислів'я» та «приказки», розглядають їх з різних точок зору. Так, наприклад, сучасна українська дослідниця О.В. Дуденко розглядає поняття «паремія» та «прислів'я та приказки» з точки зору родовидових відношень, розглядаючи це поняття як рівнозначне стосовно поняття «прислів'я та приказки» [10, с. 11].

Інша українська вчена О. Селіванова розглядає паремії як «стійкі відтворювані одиниці реченнєвої структури» [28, с. 415]. При цьому дослідниця вважає доцільним зараховувати паремії до складу фразеологічного масиву мови.

Варто відзначити, що на сьогодні питання визначення та класифікації стійких словосполучень, фразем, прислів'їв, приказок, етикетних формул та кліше, крилатих висловів і подібних конструкцій залишається не повністю вивченим. Зокрема, важливим є питання, чи слід вважати прислів'я та приказки частинами фразеологічних одиниць. Серед лінгвістів не існує загальної думки на цей рахунок, але аналіз характеристик паремій та їх відношення до типових рис фразеологічних одиниць може допомогти з'ясувати, наскільки це концептуально обґрунтовано.

О. Дуденко серед релевантних ознак паремій називає наступні:

- стійкість структури;
- відтворюваність;
- наявність граматично та інтонаційно оформленого судження;
- лаконічність та поетичність;
- образність;
- повчальність змісту;
- узагальнення головних закономірностей, життєвих правил або істин;
- наявність конотативного компонента, що містить оцінну інформацію, експресивність [10, с. 16].

Треба зазначити, що багато із вказаних рис притаманні як прислів'ям та приказкам, так і фразеологізмам.

Зокрема, чеський мовознавець Ф. Чермак виділяє низку диференційних ознак фразеологізмів, які є притаманними і для паремій:

- відтворюваність у мовленні;
- стійкість лексико-семантичного складу;
- цілісність номінації;
- популярність, загальновідомість вислову у даній мові;
- незмінюваність компонента, парадигматична зв'язаність;

- ідіоматичність;
- образність;
- експресивність [40, с. 17].

Отже, значна кількість мовознавців приймає той підхід, згідно з яким паремії вважаються об'єктом вивчення фразеології. Наприклад, румунська лінгвістка П. Савін включає паремії до складу фразеології та підкреслює, що «прислів'ям і приказкам притаманні такі загально-функціональні риси, що й фразеологізмам, а саме стійкість та ідіоматичність». [53, с. 62].

На думку словацького вченого Й. Млацека, «прислів'я як одиниці мови – це не що інше, як фраземи зі структурою закінченого речення» [52, с. 125].

Таким чином, узагальнюючи вищенаведений аналіз, слід відмітити, що більшість досліджень, що присвячені прислів'ям та приказкам, зосереджуються на тому факті, що паремійний фонд будь-якої мови є надзвичайно важливим лінгвістичним спадком. У цьому фонді відображаються найбільш характерні національні особливості різних народів, їхні традиції, звичаї, а також особливості матеріальної і духовної культури. Саме в пареміях, які є безцінним надбанням народу, відображаються ключові цінності національної ментальності.

1.2. Специфіка вживання прислів'їв та приказок в українській та німецькій мовах

Важливою жанровою особливістю прислів'їв є їхня здатність змінювати семантику в залежності від образного застосування в конкретному контексті. Наприклад, приказка «як із цапа молока» очевидно виникла в середовищі людей, що займалися господарюванням. Однак цей вираз став приказкою лише тоді, коли його почали використовувати для охарактеризації іншого життєвого явища, а саме в переносному значенні для опису вдачі чи характеру людини.

На думку О. Бобкової, «прислів'я і приказки здебільшого слід розглядати як твори одного жанру, оскільки не можна виявити чіткої межі між ними» [36, с. 14].

Незважаючи на це, слід зауважити, що розбіжність між ними полягає в обсязі інформації, яка передається в обох текстах: у прислів'ї висловлено думку цілісно та повно, тоді як в приказці передається лише натяк. Наприклад, «собака на сні» – приказка, що передає лише загальну ідею, у той час як «собака на сні: собі не дам і другому не дам» – прислів'я, яке висловлює думку повніше і цілісніше.

Відзначимо, що приказка найчастіше є частиною прислів'я, виділеною із цілого або ще не розвиненою до форми прислів'я. Багато приказок містять основні ознаки дійової особи, яка характеризується лаконічно, зазвичай однією рисою. У прислів'ях обидва компоненти представлені: перша частина – це дійова особа та її дія або характеристика, тобто предмет; друга частина – це дія предмета або стан, у якому він знаходиться. З цього можна зробити висновок, що приказка є лаконічним крилатим висловом, близьким до прислів'я.

Прислів'я і приказки, хоча невеликі за розміром, представляють собою поетичні твори, що виділяються надзвичайною глибиною думки та яскравістю образів. У цих жанрах фольклору використовуються різноманітні художні поетичні засоби.

Німецький вчений Ф. Кулмас дотримується думки, що «прислів'я будь-якого типу – це насамперед речення, хоч має переносне значення та служить для загальноприйнятої оцінки типу ситуації» [41, с. 71].

На думку українського вченого Г. Удовиченко, «приказки і прислів'я, незважаючи на своєрідні визначальні риси, невіддільно пов'язані з фразеологічним фондом мови, оскільки служать твірною основою для регресивної деривації багатьох фразем, передовсім предикативних» [34, с. 23].

Т. Капітан, досліджуючи вживання прислів'їв та приказок в українській та німецькій мовах, зазначає, що вони, в основному, містять в собі вказівки, поради, попередження, висловлюють схвалення чи допоречення, наприклад: «Man muß das Eisen schmieden, solange es heiß ist» – «Куй залізо, поки гаряче». Також існує численність прислів'їв, що спрямовані на виховання моральних якостей, встановлення норм життя і поведінки в суспільстві, як, наприклад:

«Arbeit gibt Brot, Faulheit bringt Not» – «Праця чоловіка годує, а лінь марнує». У німецькій мові існує багато прислів'їв та приказок, які стосуються природи, наприклад: «Fangen die Tage an zu langen, kommt der Winter erst gegangen» – «Сонце на літо, зима на мороз»; «Schneejahr, reich Jahr» – «Багато снігу – багато хліба». Прислів'я часто мають дві частини, наприклад: «Wer zwei Hasen hetzt, fangt keinen» – «Хто два зайці гонить, той жодного не зловить».

Приказки не мають стільки повчального характеру, оскільки їхня основна функція полягає в уживанні влучних переносних порівнянь та фігуративних виразів. Ці вирази використовуються для надання висловлюванням емоційності та жвавості, а також для точної характеристики людини, предмету, дії чи явища. Приказка часто може стати частиною прислів'я, як у прикладі: «Einem geschenkten Gaul sieht man nicht ins Maul» – «Дарованому коневі в зуби не дивляться». [11, с. 227-228].

Варто також додати, що фонд прислів'їв німецької мови, навіть при його великому багатстві, може виявлятися схильним до зменшення, а не до збільшення. Такі зміни в мовному фольклорі можуть відображати еволюцію культурних та мовних тенденцій у суспільстві.

З огляду на те, що прислів'я належать до фразеологічних одиниць особливого типу, вони віддзеркалюють не лише узагальнення широкого життєвого досвіду народу, але також висвітлюють соціальні відносини певних історичних періодів, таких як соціальна нерівність та інші.

Ступінь абстракції в цих прислів'ях часто залишається в межах визначеної історичної епохи, тому їх застосування стає неможливим у нових історичних умовах, що можна проілюструвати рядом прикладів.

У кінці середньовіччя у містах відбувався стрімкий розвиток різноманітних ремесел, розширювалися цехові об'єднання. Це призвело до створення великої кількості прислів'їв, які високо цінили ремесла. Наприклад, «Handwerk hat einen goldenen Boden» – «З ремеслом не пропадеш»; «ein Handwerk, ein taglicher Gulden» – «Ремесло прогодує»; «mit einem Handwerk

kommt man weiter als mit tausend Gulden» – «За допомогою ремесла можна досягти більше, ніж з тисячею гульденів».

З-поміж прислів'їв, які включають узагальнення соціальних явищ конкретної епохи, більшою стійкістю відрізняються ті, які можна застосовувати й у наступних періодах історичного розвитку суспільства, або ті, які дозволяють більш широке використання їхньої семантики. Наприклад: «Selig sind die Reichen, alles mufi ihnen weichen. Neuer Herr, neues Recht. Herrenhand reicht in alle Land» – «Барська рука скрізь дістане»; «Mit groÙen Herren ist schlecht Kirschen essen» – «З багатим не судися, із сильним не тягнися» [30, с. 238-239].

За висновками вчених, в середньовічних прислів'ях відбулося значне розширення семантики, завдяки чому ці вирази залишаються надзвичайно популярними й у сучасності. Наприклад: «Wie die Herre, so's Gescherre» – «Який хазяїн, такий і слуга»; «Wie der Abt, so die Bruder» – «Який отець, такі й брати». Найстійкішими є ті прислів'я, які узагальнюють життєвий досвід та виходять за межі своєї епохи, наприклад: «Geteiltes Leid ist halbes Leid» – «Один за всіх – усі за одного»; «Viele Koche verderben den Brei» – «У семи няньок дитина без носа» [11, с. 228].

Аналіз наукових джерел підтверджує, що стислість вислову, образність, метафоричність та віршова будова є характерними поетичними рисами більшості приказок і прислів'їв, які є видами народної творчості. Характерними поетичними ознаками цього виду народної творчості, наприклад:

- *die Ktirze (короткість) Eile mit Weile – Поспішиши – людей насмішиши;*
- *der Vergleich (порівняння) Wie der Acker, so die Ruben, wie der Vater, so die Vuben – Який мельник, такий млин, який батько, такий син;*
- *die Hyperbel (гипербола) Wer's Gluck hat, dem kalbt ein Ochs – У кого щастя заведеться, у того й півень несесться*
- *das Epitheton (епитет) Diebisch wie eine Katze, furchtsam wie ein Hase – Лякливий як заєць, а шкідливий як кішка* [25, с. 239].

Виразною функцією прислів'їв є художні засоби, з-поміж яких образність, короткість, ритм, рима, паралелізм.

На погляд Ф. Зейлера, короткість є ключовим стилістичним принципом прислів'я, оскільки вона надає їм народності і відрізняє від сентенції, яка є літературним варіантом прислів'я. [54].

Як бачимо, у коротких, влучних формулюваннях подано узагальнення багатого життєвого досвіду народу, наприклад: *Nachrat – Narrenrat – занізнїла порада – порада дурня; bosem Aste scharfe A xt – зло має нещадно викорїнюватися* [30, с. 238].

За висновками М. Степанової та І. Чернишової, сфера вживання прислів'їв, порівняно з багатьма іншими фразеологічними одиницями, є значно вужчою. Це пояснюється тим, що прислів'я, як еквівалент фрази або цілого судження з повчальним змістом, вимагає відповідного контексту для повного розуміння. Нагадаємо, що фонд прислів'їв німецької мови, незважаючи на його багатство, може піддаватися зменшенню [30, с. 238-239].

Отже, зважаючи на подані вище аргументи, можемо дійти висновку, що прислів'я та приказки належать до фразеології за функціональними ознаками (оцінна та експресивна функції), для них характерними є відокремлено-оформленість, стійкість структури та лексичного складу, що базується на їхній семантичній цілісності.

Прислів'я відзначаються лаконічністю форми, класичною простотою і стислою, до краю концентрованою думкою, що передає зміст художнього образу. Тому знання народної поетичної творчості, зокрема прислів'їв і приказок, є важливим для відтворення художньо достовірних образів і рис народного життя минулих часів. Це також сприяє розумінню історичних епох, соціальних відносин, побуту, господарської діяльності людей, їхніх естетичних і моральних поглядів, звичаїв, почуттів і світогляду.

1.3. Сутність поняття «монологічне мовлення»

Впливовим елементом в процесі вивчення іноземних мов є формування монологічного мовлення. Цей компонент мовної компетенції виступає ключовим ланцюгом у розвитку комунікативних навичок, які займають центральне місце у навчанні іноземних мов. Комунікативна компетенція, в свою чергу, є основною метою викладання іноземних мов, оскільки дозволяє учням ефективно взаємодіяти з носіями мови та впевнено висловлювати свої думки і ідеї.

За думкою лінгвістів, монолог, який є найскладнішою формою мовлення, використовується для цілеспрямованої передачі інформації. Однак на сьогоднішній день він вважається однією з недостатньо розроблених методичних тем і не має чіткого визначення.

За визначенням С. Ніколаєвої, монолог – «безпосередньо спрямований до співрозмовника чи аудиторії організований вид усного мовлення, який передбачає висловлювання однієї особи» [22, с. 167].

Монологічне мовлення є усномовленнєвою формою спілкування, що передбачає зв'язне і неперервне висловлювання однієї особи, яке звернене до одного або декількох слухачів, співрозмовників (іноді до самого себе) [22, с. 167].

У процесі формування монологічного мовлення основною метою є досягнення компетентності монологічного мовлення, що означає «здатність реалізувати усномовленнєву комунікацію у монологічній формі в життєво-важливих для певного віку сферах і ситуаціях відповідно до комунікативного завдання» [22]. Набута мовна навичка у монологічному висловлюванні передбачає, що учень володіє здатністю планувати, реалізовувати та виправляти свою комунікативну поведінку під час створення та зміни мовлення на іншій мові у різних типах одномовних висловлювань, враховуючи конкретну ситуацію спілкування (контекст), мовленнєве завдання, комунікативний намір та відповідно до правил спілкування в цільовій національно-культурній спільноті.

Монологічне мовлення виконує ряд комунікативних функцій, серед яких:

1. Інформативна – полягає в передачі інформації, повідомленні про предмети, явища, дії, стани чи події навколишнього середовища. Основна мета цієї функції – надавати слухачу чи читачу нові знання, розповісти про факти, події, або пояснювати певні питання.

2. Впливова – включає в себе спонукання до дії чи попередження від небажаної дії, а також переконання щодо справедливості чи несправедливості тих чи інших поглядів, дій, переконань тощо. Основна мета цієї функції – впливати на уявлення, думки, або вчинки слухачів або читачів.

3. Експресивна (емоційна-виразна) – полягає в вираженні емоцій, почуттів і стану особи, яка говорить та дозволяє виразити свої емоції, відчуття, радість, смуток, задоволення, обурення, здивування тощо через мову. Емоційна-виразне мовлення може бути використане для співпереживання, поділу своїх почуттів з іншими, створення більш інтенсивного спілкування і викликання відповідних реакцій у слухачів або читачів.

4. Розважальна – включає в себе виступи або виразне висловлювання, спрямоване на розвагу аудиторії у вигляді гумористичних ситуацій, розповіді цікавих історій, виконання художнього читання, віршів або публічних виступів на різноманітних подіях, таких як стендап-комедія, концерти, вечірки тощо. Головна мета розважальної функції – забезпечити аудиторію розвагою, сміхом, відпочинком і відволіканням уваги від повсякденних турбот.

5. Ритуально-культова – включає в себе висловлення під час різних ритуальних обрядів, церемоній, обрядів, обов'язкових дійств і святкових заходів в специфічних культурних, релігійних або соціальних контекстах. Наприклад, під час весіль, похорон, хрещень, обряду вручення нагород, святкування релігійних свят, ювілеїв тощо [22, с. 167-168].

Монологічне мовлення з погляду мовних аспектів характеризується:

- закінченістю структури речень;
- відносною повнотою висловлювання;
- розгорнутістю;

- різноманітністю фраз [33].

Окрім вище зазначених характеристик, монологічне мовлення включає складну синтаксичну структуру та зв'язність, що вимагають вміння використовувати мовні засоби для об'єднання фраз. Ці засоби можуть включати повтори слів, використання займенників, сполучників, сполучникових прислівників, а також використання іменників з прикметниками як обставини місця або часу (тобто адвербіалії), артиклів та інших лінгвістичних засобів.

З точки зору такої науки, як психологія, монологічному мовленню притаманні такі риси:

1. Однонаправленість – монологічне мовлення не передбачає реакції у вигляді відповідного голосу.

2. Зв'язність, яка поділяється на психологічний та мовний аспекти. Перший означає зв'язність думок, що виражається в єдності композиційно-сміслового контексту мовлення. Другий аспект передбачає вміння використовувати засоби міжфразового зв'язку.

3. Тематичність яка полягає у співвідношенні висловлювання з загальною темою та комунікативно-сміською організацією.

4. Контекстуальність.

5. Відносно безперервний спосіб мовлення передбачає монологічне висловлювання, яке є безперервним та тривалим в результаті якого досягається завершеність думки.

6. Послідовність і логічність допомагають розвивати основну ідею, конкретизуючи, доповнюючи та обґрунтовуючи її [22, с. 168].

Монологічне мовлення охоплює різні аспекти, такі як граматику, лексику, фонетику та мовний ритм. Вміння використовувати правильну граматику та лексику, адекватно проголошувати звуки та наголошувати слова, а також володіння мовним ритмом мають вирішальне значення для ефективного спілкування. Ці елементи сприяють зрозумілості, точності та зв'язності мовного висловлювання, що дозволяє учням передати свої думки та ідеї максимально чітко та переконливо.

Навички монологічного мовлення формуються шляхом систематичної практики, активного використання мови та взаємодії з іншими мовними спільнотами. Вчителі іноземних мов відіграють важливу роль у створенні сприятливого середовища для розвитку монологічного мовлення, заохочуючи учнів до активного спілкування, дискусій та рольових ігор.

Розрізняють такі основні типи монологічних висловлювань залежно від комунікативної функції та характеру логічно-синтаксичних висловлювань:

1. Монолог-опис є формою монологічного висловлювання, в якій стверджується наявність або відсутність різних ознак у об'єкті. Використовуючи цей тип монологу, можна описати людей, природу, погоду, оточуючі предмети та інше, а також вказати їх просторове розміщення, перерахувати їх характеристики та ознаки.

2. Монолог-розповідь є активним типом монологічного висловлювання, в якому розповідається про розвиток подій, пригод, дій чи станів. У цьому типі монологу дійсність сприймається через її поступовий розвиток та зміну в хронологічній (часовій) послідовності.

Існують також підвиди монологу розповіді – монолог-оповідь та монолог-повідомлення. У розповіді йдеться про об'єктивні факти з життя суспільства в цілому, тоді як у оповіді розповідач надає суб'єктивно-особистісний характер подіям, які описуються, зосереджуючись на фактах з власного життя. Монолог-повідомлення є стислим інформативним викладом фактів чи подій реальної дійсності.

3. Монолог-міркування ґрунтується на умовиводах, які представляють процес мислення, що включає у себе висновок на основі початкової тези/судження або декількох тез/суджень. Під час роздуму завжди розглядається якась проблема, яка є об'єктом роздуму. У монологі-міркуванні характерним є причинно-наслідковий зв'язок між реченнями. Різновидом монологу-міркування є монолог-переконання, яке має за мету переконати слухача/слухачів, сформулювати у них конкретні мотиви, погляди та спонукати до певних дій [22, с. 169].

Базовий рівень навчання іноземної мови передбачає оволодіння учнями такими типами монологу:

1. коротке повідомлення,
2. розповідь,
3. опис,
4. розмірковування/переконавання [20].

Розуміння інтерконекції між монологічним мовленням та комунікативною компетенцією допоможе вчителям іноземних мов більш ефективно впроваджувати відповідні стратегії та практики у свою роботу, сприяючи успішному формуванню комунікативних навичок учнів.

Монологічне мовлення має свої визначні риси в плані комунікації, психології та мови. В першу чергу, монолог є формою висловлення, що розгортається відносно широко; при цьому мінімізується використання невербальних елементів комунікації. Монологічний вислів має стійкий характер, але його формування, навіть якщо воно відбувається одночасно з актом мовлення, супроводжується попереднім аналізом.

Другим аспектом є те, що монологічне мовлення досить вільне, менше підпорядковане співрозмовнику. Під час розмови, особа має намір висловити свою думку, і для цього обирає адекватну мовленнєву форму, структуру висловлювання та послідовність аргументів.

Третій аспект полягає в тому, що монолог включає в себе певну організованість. Автор монологу не лише планує кожне окреме висловлювання, але й проектує усі моменти монологу в цілому. Спочатку людина усвідомлює загальний план монологу, а потім вже формує мовленнєву структуру і записує її у вигляді конспекту майбутнього висловлювання.

Також варто відзначити, що в монолозі існує взаємодія між говорючим і його адресатом, але наявність зворотного зв'язку не є обов'язковою. Відсутність активної реакції адресата може бути характерною для монологічного мовлення.

Монолог відрізняється від інших форм висловлення своєю об'ємністю, оскільки це платформа для вираження власної позиції або аргументації ідей. До

монологічних форм можна віднести доповідь, наукову лекцію, презентацію. Це спосіб відображення авторської думки, в монологі може бути імітація можливих запитань, заперечень або реплік співрозмовника або аудиторії, створюючи таким чином враження прихованого діалогу.

Отже, монологічне мовлення – це важливий інструмент для передачі думок, ідей та позицій, який вимагає не лише мовної компетенції, але й уміння структурувати та організовувати свої висловлювання. Монологічне мовлення здатне функціонувати без активної участі співрозмовника, забезпечуючи говорючому значну свободу у вираженні своїх думок та ідей. Такий вид мовлення є невід'ємною складовою вивчення іноземної мови, оскільки воно сприяє розвитку впевненості в мовленні, комунікативних вмінь та здатності виразити думки й ідеї безпосередньо, підготовлює до реальних ситуацій спілкування, сприяє поглибленому розумінню мови та варіативності її використання, а також сприяє розширенню лексичного запасу та вдосконаленню мовної компетенції.

1.4. Особливості формування монологічного мовлення

У методиці навчання іноземних мов монологічне мовлення характеризується, перш за все, його комунікативною функцією, яка обумовлює психологічні особливості даного виду мовленнєвої діяльності.

Комунікативна функція монологічного мовлення полягає у зв'язному безперервному викладенні думок однією особою, зверненому до однієї чи кількох осіб, яке має на меті досягнення необхідного впливу на учнів.

Вчені визначають такі комунікативні функції монологічного мовлення:

а) інформативну – повідомлення нової інформації у вигляді знань про предмети і явища навколишньої дійсності, опис подій, дій, станів;

б) впливову – переконання кого-небудь у правоті чи невідповідності тих чи інших думок, поглядів, переконань, дій; спонукання до дії чи запобігання дії;

в) емоційно-виразну (ораторське мовлення, художнє читання монологічного тексту)» [39, с. 35-36].

Як відмічають дослідники, кожен із зазначених видів монологічного висловлювання має свої мовні засоби вираження, психологічні стимули та цілі висловлювання [39, с. 36].

Звичайно, для висловлювання у різноманітних ситуаціях спілкування учні повинні вміти:

а) «передавати зміст зразка зв'язного монологічного мовлення:

- близько до тексту,
- своїми словами,
- зі скороченням,
- з розширенням»;

б) «зв'язно висловлюватись при варіюванні опор:

- дається зміст і частково мовна форма,
- дається мовна форма,
- дається лише зміст»;

в) «зв'язно висловлюватись на основі комбінування декількох джерел інформації, наприклад, матеріалів різних текстів:

- з опорою на даний вчителем зразок,
- без опори на зразок»;

г) «висловлювати свою думку та своє ставлення до предмета мовлення»;

д) «переказувати різними способами сприйнятий на слух чи прочитаний текст»;

е) «робити повідомлення чи розповідь за темою, комбінуючи матеріал всередині одного чи декількох джерел інформації» [22, с. 169-170].

У ролі опори для монологічних висловлювань може виступати текст (як друкований, так і звуковий). Однак, як відмічають педагоги-практики, «від учнів необхідно вимагати не відтворення тексту, а самостійного висловлювання у зв'язку із текстом, викладення своїх думок про прочитане» [33, с. 135].

У текстах міститься достатньо цікавої інформації, яка може мати важливе значення і для усного мовлення; на середньому та старшому етапі навчання текст може використовуватися учнями творчо, як джерело інформації для продукування монологічних висловлювань.

Вихідний текст можна частково трансформувати відносно:

а) мовних засобів (переказ близько до тексту, трансформуються мовні засоби)

б) змісту (переказ своїми словами, коментар, інтерпретація тексту при його обговоренні). Творчі вправи, як-то обговорення ідеї уривку (тексту), вчинків героїв, викладення (можливо критичне) окремих епізодів і сцен та ін., сприяють розвитку творчого монологічного мовлення [39, с. 143].

Необхідно зауважити, що навчання монологічного мовлення пов'язано із навчанням розуміння мовлення на слух. Так прослуховування розповідей вчителя або текстів у запису також дає матеріал для самостійних висловлювань учнів.

Наприклад, після переказу тексту корисно буде попросити учнів сформулювати основну ідею оповідання. Таким чином розвиваються одночасно два вміння: розуміння на слух та монологічне мовлення [16, с. 135].

Тексти для розуміння на слух можуть бути використані для подальших повідомлень у зв'язку із прослуханим. Слухання розповіді виконує подвійну роль: з одного боку, розвивається вміння розуміти, з іншого – сприйнятий на слух текст слугує базою для усного висловлювання [33, с. 136].

Для контролю розуміння прослуханого тексту у методиці навчання іноземних мов пропонується виконання трьох типів завдань:

а) завдання на розуміння змісту прослуханого;

б) завдання на творче опрацювання сприйнятої інформації;

в) завдання на використання отриманих відомостей у спілкуванні та інших видах діяльності [22, с. 120].

Комунікативні завдання першого типу пов'язані із розвитком умінь цілеспрямовано, відповідно до комунікативної задачі сприймати інформацію

навчального тексту на рівні фактів та на рівні ідей, загалом чи детально, або здійснювати пошук за певним завданням.

Комунікативні завдання даного типу можуть бути різноманітними:

- прослухайте розповідь і скажіть, про кого в ній говориться і що про нього сказано;
- прослухайте ще раз оповідання та перекажіть епізод ...;
- прослухайте текст та погодьтесь чи не погодьтесь із даними твердженнями;
- прослухайте наступне повідомлення і скажіть, про який предмет (явище, подію) іде мова.

Комунікативні завдання другого типу передбачають творче опрацювання сприйнятої інформації, активну мислительну роботу учнів, висловлювання свого ставлення до загального змісту, до окремих проблем, до тверджень автора:

- а) охарактеризуйте діючих осіб;
- б) визначте ставлення автора до діючих осіб та подій;
- в) скажіть, як ви ставитеся до подій та діючих осіб.

Третій тип комунікативних завдань пов'язаний із включенням отриманої інформації у процес спілкування, з її передачею тому адресату, який вказаний у комунікативній задачі, або з її використанням у інших видах мовленнєвої діяльності: бесіди, дискусії за проблемою, яка звучить у повідомленні та ін.

Виконуючи завдання, учні звертаються не тільки до вчителя, але й один до одного, працюючи в парах, трійках, групах. Виконання названих завдань не тільки формує вміння розуміти мовлення на слух, але й свідчить про розуміння, а отже, виконує і контрольну функцію [23, с. 120-121].

Слід зазначити, що монологічне мовлення є також засобом для розвитку комунікативних навичок читання:

- а) по-перше, читання дає тему для висловлювань учнів. Вміння зв'язно висловлювати думки має опору у текстах для читання, для яких є характерним послідовний виклад подій, фактів;

а) по-друге, читання вголос, проговорювання при читанні, сприяє удосконаленню вимови, закріплює артикуляційні навички [23, с. 120-124].

Процес читання передбачає не лише сприймання змісту текстів, а й виконання позамовних завдань, дій з текстом, спрямованих на розв'язання певного комунікативного завдання [7, с. 130]. Як відмічає О. Вишневський, «активне ставлення учня до тексту формується здебільшого не само собою, а за допомогою відповідних комунікативних завдань. Кожне з них передбачає виконання якоїсь дії на основі прочитаного тексту» [7, с. 130].

На середньому та старшому етапах навчання німецької мови мовлення учнів будується, в основному, на раніше засвоєному матеріалі, але характер мовлення змінюється, воно ускладнюється за змістом у зв'язку з новими інтересами учнів. Частково усне мовлення буде пов'язане із текстовим матеріалом, який слугує відправним моментом для висловлювання.

У зв'язку із читанням текстів доцільно використовувати наступні види вправ, які сприятимуть розвитку комунікативних навичок читання:

а) вправи, які потребують оцінки прочитаного, пояснення фактів, їх взаємозв'язку; наприклад, таке, здавалося б, просте завдання, як розповісти про те, що сподобалося та не сподобалося у розповіді, повинно супроводжуватися аргументацією своєї точки зору;

б) дати характеристику дійових осіб;

в) сформулювати основну ідею оповідання;

г) переказати текст за планом;

д) резюмувати зміст тексту (без подробиць);

е) висловити своє ставлення до описаної в тексті події (героя, факту);

ж) пояснити мотиви вчинку героя (причину або наслідок подій, значення факту і т. ін.);

з) описати місце (час) події [23, с. 124].

Як відмічають педагоги-практики, «формулювання комунікативного завдання має бути стислим та зручним для утримування в оперативній пам'яті» [7, с. 131].

Важливо також відмітити такий аспект, як зв'язок читання із навчанням переказу як важливого підготовчого етапу для продукування власного монологічного висловлювання.

За умови реалізації навчальної комунікації, основою для наступного переказу можуть виступати такі жанрові різновиди, як:

а) інформація, прочитана у газеті або журналі або почута по радіо або телебаченню;

б) фабульна розповідь, прочитана в літературному джерелі.

Специфіка роботи за такими різновидами вихідного текстового матеріалу може бути наступною:

1) у якості інформації, можуть бути запропоновані короткі публікації або замітки із засобів масової комунікації, для передачі змісту такої інформації вчитель повинен надати учням приклади клішованих зворотів для оформлення мовлення, ключові фрази-орієнтири та ін.;

2) стосовно фабульної розповіді, то вона має відповідати основним методичним вимогам, таким як актуальний сюжет, наявність простору для коментування, висновків, певних оціночних суджень. Слід зауважити, що саме фабульні тексти дають можливість використовувати скорочений, реферований переказ чи його більш абстрактний різновид – резюме [33, с. 137].

У шкільній практиці ведеться робота з навчання таких видів монологічного мовлення, як опис, розповідь і роздум.

Найскладнішим видом монологічного мовлення для учнів є роздум. Функції роздуму можуть бути різними.

Так, у методиці викладання німецької мови як рідної виокремлюють наступні види роздуму:

а) доведення правильності твердження, висловлювання або прислів'я чи приказки;

б) інтерпретація твору мистецтва;

в) оцінка літературного персонажа чи історичної особистості [22].

Тому контроль домашнього читання створить сприятливі умови для розвитку навичок продукування монологу-роздуму, а монолог-роздум, у свою чергу, розвиватиме комунікативні навички читання.

При цьому слід пам'ятати, що роздум будується за схемою:

теза → аргументація (обґрунтування тези) → висновки [33, с. 137]. Варто зазначити, що теза є головною, провідною у смисловому та структурному відношенні частиною роздуму, який ведеться з метою досягнення певного висновку.

Таким чином, робота з текстами має значний потенціал для розвитку логічного мислення учнів, для вироблення умінь встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між подіями та явищами.

Висновки до першого розділу

У процесі теоретичного дослідження поняття «прислів'я» та «приказка», було встановлено, що «прислів'я» позначає малу форму народної поетичної творчості, короткий, ритмізований вислів, що несе узагальнену думку, висновок, іносказання з дидактичним ухилом, а «приказка» є жанром фольклорної прози, який являє собою короткий сталий образний вислів констатуючого характеру, що має одночленну будову, нерідко становить частину прислів'я, але без висновку, і вживається в переносному значенні.

Було встановлено, що дані поняття, хоча й мають багато спільних рис, все ж не є одним і тим самим явищем та відрізняються за граматичною та стилістичною будовою, а також на семантичному та прагматичному рівнях, оскільки зміст приказки не має повчання, на відміну від прислів'я.

На основі лінгвістичного досвіду лінгвістів, було встановлено, що існує терміном «паремія», що використовується для загального позначення понять «прислів'я» та «приказка» та в свою чергу має ряд характерних ознак, серед яких відтворюваність у мовленні, стійкість лексико-семантичного складу, цілісність номінації, популярність, загальновідомість вислову у даній мові, незмінюваність

компонента, парадигматична зв'язаність, ідіоматичність, образність, експресивність.

В процесі дослідження було розглянуто поняття «монологічне мовлення», яке є усномовленнєвою формою спілкування, що передбачає зв'язне і неперервне висловлювання однієї особи, яке звернене до одного або декількох слухачів, співрозмовників.

Було встановлено ряд комунікативних функцій, що властиві монологічному мовленню, серед яких інформативна, впливова, експресивна, розважальна та ритуально-культова.

В процесі аналізу наукових джерел, було з'ясовано, що монолог відрізняється від інших форм висловлення своєю об'ємністю, оскільки це платформа для вираження власної позиції або аргументації ідей, а до монологічних форм можна віднести доповідь, наукову лекцію, презентацію.

Було встановлено основні типи монологічних висловлювань залежно від комунікативної функції та характеру логічно-синтаксичних висловлювань, серед яких монолог-опис, монолог-розповідь та монолог-міркування.

Було розглянуто ряд методів та завдань у навчанні монологічному мовленню, зокрема на основі текстових та аудіо матеріалів, що передбачає опрацювання сприйнятої інформації, активну мислительну роботу учнів, висловлювання свого ставлення до загального змісту, до окремих проблем, до тверджень автора включенням отриманої інформації у процесі спілкування.

РОЗДІЛ 2

ПРАКТИЧНЕ ЗАСТОСУВАННЯ ПРИСЛІВ'ІВ ТА ПРИКАЗОК У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ МОНОЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ

2.1. Умови формування монологічного мовлення

Монологічне мовлення є важливою навичкою, яка дозволяє нам виразно та переконливо висловлювати свої думки, ідеї та аргументи без прямого взаємодії з іншими співрозмовниками. Монологічне мовлення є важливим етапом у розвитку мовної компетенції учнів, а його навички не тільки поліпшують комунікативні здібності, але й сприяють розумінню мови та культури, розвитку критичного мислення та підвищують загальну академічну компетентність учнів. Однак, формування ефективного монологічного мовлення вимагає розуміння та виконання певних умов, тому у даному розділі розглянемо ключові умови, які допоможуть розвинути та покращити вміння учнів монологічно висловлюватися, від дотримання граматичних правил до розвитку аргументації та структурування висловлювання.

До основних умов формування монологічного мовлення відносять граматичну компетентність, словниковий запас, аргументацію, структурування висловлювання та постійну практику. Ці умови допомагають учням розвивати впевненість у своїх мовних здібностях та стати ефективними монологічними спікерами. Розглянемо кожну з умов більш детально.

1. Граматична компетентність передбачає знання та використання правильної граматики є основою монологічного мовлення. Вивчення граматичних правил, правильний вибір часових форм, вживання правильних слів та фраз допомагають учневі будувати чіткі й зрозумілі речення.

2. Словниковий запас. Розширення словникового запасу сприяє більш багатому та точному виразу думок у монологічному мовленні. Чим більше слів учень знає, тим більшу свободу має він у виборі висловлювань та точного передачі своїх ідей.

3. Аргументація. Добре сформульовані та аргументовані думки роблять монолог переконливим та переконуючим. Учні повинні вміти представляти свої ідеї, підтримуючи їх аргументами, прикладами та фактами.

4. Структурування висловлювання. Організація висловлювання у логічну послідовність допомагає учням зрозуміло та послідовно подати свої думки. Інтродукція, основна частина та висновок є складовими частинами монологічного мовлення, які сприяють зрозумілості та логічності висловлювання.

5. Практика та вдосконалення. Регулярна практика є ключем до формування вміння монологічно висловлюватися. Важливо використовувати різноманітні можливості для виступів перед аудиторією, такі як дебати, презентації або самостійні виступи, щоб збільшити впевненість та навички в монологічному мовленні [33].

При навчанні монологічного мовлення надзвичайно важливо враховувати **психологічні особливості** учнів, оскільки ці аспекти можуть значно впливати на ефективність процесу вивчення. Психофізіологічні аспекти, такі як мислення, пам'ять, увага та емоції, взаємодіють між собою, впливаючи на здатність учнів висловлювати свої думки чітко та логічно. Наприклад, емоційний стан може суттєво вплинути на роботу пам'яті, а активна участь у цікавих діяльностях сприяє підвищенню емоційного тону, що, в свою чергу, заохочує студентів до більш активного та висловлюваного мовлення. Врахування потреб та інтересів учнів, а також їхнього особистого життєвого досвіду, стає ключовим чинником, який підвищує емоційний зв'язок і стимулює позитивний настрій для ефективного вивчення монологічного мовлення. Такий підхід допомагає не лише покращити мовленнєві навички учнів, а й створити оптимальні умови для їхнього розвитку як індивідів.

Важливо розуміти, що надмірна кількість інформації може негативно впливати на мовлення. Навичка вміння розумно обирати та дозувати інформацію є важливим показником високої культури монологічного мовлення. Таким чином, навчання управлінню власним мовленням, свідомий вибір оптимальних

засобів для конкретної ситуації, адекватне розуміння співрозмовника та досягнення комунікативних цілей стає постійним процесом у нашому житті та навчанні.

Звичайно, що для успішного спілкування необхідно, щоб обидва співрозмовники мали «спільну пам'ять» і «загальні мовленнєві знання». Іншими словами, діалог не відбудеться, якщо обидва комуніканти не мають достатнього рівня володіння іноземною мовою для ефективної взаємодії.

Відомо, що рівень особистісного розвитку тісно пов'язаний із культурою людини. Згідно з дослідженням О. Гойхмана, виокремлюються два ключових показники культури мовлення: «правильність» і «комунікативна доцільність». Поняття «комунікативна доцільність» має складний характер, оскільки воно передбачає розуміння різних стилів мови та вміння використовувати вирази в різних комунікативних ситуаціях.

До вказаних показників можна також включити:

- точність та логічність використовуваних слів;
- фраз, речень; ясність висловленої думки;
- виразність та естетичність мовлення;
- доступність та доречність застосування конкретних фраз.

Однак у діалозі найважливішим аспектом є розмаїття висловлених думок, оскільки саме це сприяє глибшому розумінню та взаємодії між співрозмовниками. Різноманітність ідей і поглядів збагачує комунікацію, роблячи її більш насиченою та цікавою. Кожна висловлена думка вносить свою унікальність у діалог, сприяючи обміну досвідом, розвитку та поглибленню взаєморозуміння між учасниками спілкування. Такий підхід не лише збагачує мовлення, але й формує позитивну та відкриту атмосферу, сприяючи розвитку конструктивного діалогу.

У монологічному мовленні не менш важливо не лише вміло представляти аргументи, а й виявляти власні емоції та використовувати жести під час висловлення. Психологічні дослідження стверджують, що у процесі взаємодії між людьми від 60% до 80% спілкування відбувається за допомогою

невербальних засобів, тоді як лише від 20% до 40% залежить від вербальних висловлювань.

В мовній культурі важливу роль відіграє не лише власне висловлювання, але й міміка та жести, які постійно супроводжують мовленнєву активність. Невербальні елементи, у взаємодії між собою, сприяють конструктивному вирішенню обговорення, однак це досягається лише в умовах належної культури спілкування.

Міміка та жести є не тільки доповненням до словесного висловлення, але й суттєвим елементом комунікації, який може підсилити чи навіть змінити інтонацію та емоційний відтінок мовлення. Ці невербальні засоби відіграють ключову роль у вираженні власних почуттів, настрою та ставлення до обговорюваної теми. Відповідно, правильне їх використання допомагає створити емоційно насичене та виразне мовлення, що сприяє глибшому розумінню і взаємодії між учасниками спілкування. Однак, щоб це було успішним, важливо дотримуватися норм культури спілкування, адаптувати вирази та жести до контексту та урахувати особливості аудиторії.

Цікавим ж той факт, що часто монологічне і діалогічні форми спілкування розглядаються як взаємопов'язані та умовні категорії. У методичній літературі відзначається, що в природному мовленні не існує «чистого» монологу чи «чистого» діалогу, натомість обидві форми спілкування існують у взаємодії. Тобто, монолог є частиною діалогу, що завжди передбачає наявність співрозмовника. З цього можна зробити висновок, що монологічне мовлення не визначається протилежністю до діалогічного мовлення. В загальному плані, діалог не обмежується чергуванням питань та відповідей чи короткими репліками. Навіть у випадку інтелектуального діалогу, хоча він і може бути тривалим, іноді містить надзвичайно тривалі «монологічні» висловлювання. Тобто, монологічне мовлення може становити не просто окремий вид висловлювань, але і важливу складову діалогу в контексті будь-якої розмови, збагачуючи спілкування різноманітністю та глибиною виражених думок.

Хоча діалог і монолог є нерозривною єдністю, це не означає, що треба відмовлятися від відокремленого навчання кожної з цих форм спілкування. Особливо, монолог повинен мати передусім підготовчий характер. Важливо враховувати, що ефективний комунікативний метод передбачає розумне та зрівноважене співвідношення між рідною та іноземною мовою. Це включає створення такого комплексу вправ, які, не шкодячи автентичності німецькомовного мовлення, дозволяють учням повністю виражати комунікативні наміри. Також важливо систематизувати процес вивчення німецької мови, враховуючи об'єктивні і суб'єктивні закономірності засвоєння німецької мови на основі рідної мови.

Під час неспланованого висловлювання важливо реагувати на помилки з урахуванням того, наскільки вони впливають на здатність спілкування. Якщо помилка є прийнятною, слід утриматися від негайного виправлення студента, а замість цього коригувати його висловлення після того, як він закінчить висловлювання. Важливо ставитися до таких помилок позитивно і конструктивно, розглядаючи їх як природну частину процесу вивчення мови. Такий підхід допомагає учням правильно освоювати мовний матеріал і використовувати його коректно в спілкуванні.

Мета викладання іноземної мови полягає не тільки в освоєнні системи мови, але й у розвитку комунікативних навичок. Мова є не лише засобом спілкування, але й важливим елементом культури, що функціонує в межах конкретного соціокультурного контексту. Тому важливо розуміти особливості цієї культури та якість мови в її рамках. У цьому контексті, предметом мовної діяльності є думка. Мова служить інструментом для формування і висловлення думок. Зазначається, що навчання мові має стимулювати розвиток розумової діяльності учнів, давати їм можливість аналізувати, вирішувати проблеми та формулювати свої думки. Основний акцент повинен бути зроблений на зміст висловлювання, в якому мова виступає інструментом для передачі та вираження ідей, а не лише засобом виконання мовних вправ.

Важливо враховувати складний психологічний аспект монологічного мовлення, оскільки це впливає на успішність вивчення цього типу мовленнєвої діяльності. Під час власного висловлювання мовець стикається з численними викликами, включаючи:

- запам'ятовування: пам'ятати те, що сказав співрозмовник раніше.
- структурування висловлення: представляти в цілому своє висловлення.
- утримання в пам'яті ключових слів і фраз: утримувати в пам'яті ключові слова і фрази, що передбачають зміст майбутніх висловлювань.
- формування сенсу фрази: формувати смисл фрази, яку слід виразити в даний момент.
- конструювання речень: будувати речення із запрограмованих компонентів.
- подолання інтерференції рідної мови: долати інтерференцію рідної мови, яка може заважати конструюванню правильного з лексико-граматичної точки зору іншомовного висловлювання.
- контроль за мовленням: слухати власне мовлення, контролювати його нормативність, виправляти частини фрази, що вже прозвучали, за потреби.

Зазначається, що ці аспекти потребують великої уваги та розвитку для успішного опанування монологічного мовлення.

Отже, з точки зору психологічних процесів, монологічне мовлення визначається як велике навантаження на різні когнітивні процеси, такі як оперативна та довготривала пам'ять, мислення та мовленнєві механізми особистості. Викладання навичок конструювання монологічних висловлювань студентам, подолання зазначених труднощів, можливо здійснити шляхом використання доступних комунікативних завдань. У цих завданнях мають бути чітко визначені кінцеві цілі, а самі висловлювання повинні бути обмеженими інструкціями, включаючи спеціально розроблені опори та вибірково відібраний мовний матеріал, необхідний для успішного виконання мовленнєвого завдання.

Такий підхід дозволяє забезпечити структурованість і підтримку студентам під час вивчення монологічного мовлення.

Не менш важливими у процесі формування монологічного мовлення є дотримання педагогічних умов, до яких відносять:

- стимулююче навчальне середовище, що передбачає створення сприятливої атмосфери, де учні відчують себе комфортно й заохочені до активного спілкування. Важливо надати можливість учням висловлювати свої думки, задавати запитання й ділитися ідеями без страху перед помилками;
- послідовний розвиток мовних навичок передбачає систематичне і послідовне розширення мовних навичок учнів. Починаючи з базових лексичних одиниць і граматичних структур, вчитель має поступово вводити більш складні вирази, фразеологізми й лінгвістичні засоби, що дозволяють учням поглиблювати й удосконалювати своє мовлення;
- використання інтерактивних методів навчання, таких як рольові ігри, дебати, ділові ігри та групові проекти, що сприяють активізацію мовленнєвої діяльності учнів. Такі методи стимулюють учнів до самостійного висловлювання й обговорення різних тем, що сприяє формуванню їхнього монологічного мовлення;
- формування аргументаційних навичок. Викладач має навчити учнів аргументувати свої думки та ідеї, надавати докази й приклади для підтримки своїх тверджень. Учні мають розвивати вміння логічно структурувати висловлювання, встановлювати зв'язки між ідеями й розуміти різні точки зору;
- індивідуальний підхід передбачає врахування індивідуальних особливостей та потреб учнів. Важливо надавати додаткову підтримку та коригувати завдання відповідно до рівня мовної компетентності кожного учня;
- формування мотивації і самооцінки. Вчитель має стимулювати мотивацію учнів до розвитку монологічного мовлення, підкреслювати їхні успіхи та давати конструктивний фідбек. Важливо створити віру в учнів щодо їхнього потенціалу та показати значущість їхнього мовного висловлювання [22].

Отже, структуроване вивчення та дотримання умов є вкрай важливим у процесу формування монологічного мовлення, так як допомагає підвищити рівень комунікативних навичок учнів, їх здатність ефективно висловлювати думки та ідеї, а також забезпечує підґрунтя для подальшого вдосконалення мовних здібностей.

2.2. Система вправ з формування монологічного мовлення

В останні роки все частіше піднімається питання про застосування сучасних методів і моделей викладання іноземних мов у загальноосвітній школі та їх ефективне використання для підвищення якості навчання іноземних мов учнів, формування і розвитку їх комунікативної культури. Реальна практика показує, що іноді учителем ставляться педагогічні завдання відповідно до розкриття певного навчального матеріалу, а не виходячи з можливостей і перспектив розвитку учнів.

Використання прислів'їв і приказок як прийом організації навчання є одним з найбільш кращих способів зробити урок яскравим, насиченим і неординарним, а головне цікавим для учнів, що безумовно сприяє кращому запам'ятовуванню.

Прислів'я та приказки можуть застосовуватися на різних етапах уроку і на всіх ступенях навчання (початкова, середня, старша) з різним рівнем мовної підготовки учнів в залежності від того, які цілі переслідує вчитель і які навички викладач хоче сформувати у своїх учнів на даному етапі навчання.

Прислів'я та приказки можуть вживатися у вправах на розвиток мовлення, в яких вони використовуються в якості стимулу. Одне і те ж прислів'я або приказку можна інтерпретувати по-різному.

Тому, на основі даного прислів'я або приказки учні вчать висловлювати свої власні думки, почуття, переживання, тобто демонструють різні способи їхнього розміщення в мові.

Знання німецьких прислів'їв і приказок збагачує словниковий запас учнів, допомагає їм засвоїти образний лад мови, розвиває пам'ять, залучає до народної мудрості. У деяких образних реченнях, які містять закінчену думку, зазвичай легше запам'ятовуються нові слова. Як підтверджує практика, завдяки оригінальній формі прислів'їв – римованої і короткої, нові слова легко запам'ятовуються і надовго зберігаються в пам'яті. Учні часто включають їх у власні висловлювання з певних тем.

На середньої і старшої щаблях навчання прислів'я може стати експозицією до уроку і опорою для подальшої дискусії.

На початку заняття до створення мовної атмосфери підходить повторення вже вивчених прислів'їв. Перший учень каже початок прислів'я, другий закінчує її і своєю чергою каже початок наступного прислів'я, доки не вичерпано весь запас прислів'їв.

В рамках основної школи можна використовувати наступні вправи:

1. Знайди другу частину прислів'я! / Finde den zweiten Teil des Sprichworts! Учням видаються картки. На картках написано частини прислів'їв.

Ця вправа призначена для того, щоб учні мали можливість взаємодіяти, об'єднуючи частини прислів'їв. Ось кілька карток із частинами прислів'їв:

Картка 1: «Morgenstund hat Gold im...»

Відповідь: «Mund»

Картка 2: «Aller Anfang ist...»

Відповідь: «schwer»

Картка 3: «Wo ein Wille ist, ist auch ein...»

Відповідь: «Weg»

Картка 4: «Wer anderen eine Grube gräbt, fällt selbst...»

Відповідь: «hinein»

Інструкції для виконання:

Картки роздаються учням так, щоб кожен отримав одну. Учні рухаються по класу та шукають свого «партнера» – особу, у якої є друга частина їхнього

прислів'я. Коли вони знаходять свого «партнера», вони об'єднуються та перевіряють правильність.

Ця вправа сприяє розвитку навичок спілкування, сприймання інформації та співпраці між учнями. Також вона може бути використана для обговорення значення прислів'їв та їхнього застосування в житті.

2. Що за правило? / Welche Regel? У прислів'ях підкреслено артиклі, сполучники, дієслова та ін. Учні мають назвати правило для кожного випадку.

Ця вправа спрямована на розуміння граматичних конструкцій через аналіз прислів'їв. Ось кілька прислів'їв з підкресленими граматичними елементами:

Прислів'я: «Viele Köche verderben **den** Brei».

Граматичний елемент: «den».

Правило: Визначний артикль відмінюється за відмінками: der (Nom.), des (Gen.), dem (Dat.), den (Akk.).

Прислів'я: «Wer nicht **wagt**, der nicht gewinnt».

Граматичний елемент: wagt.

Правило: Дієслово «wagen» у третій особі однини відмінюється як «er, sie, es wagt».

Прислів'я: «Man soll die Suppe nicht zu heiß essen, **weil** man sich den Mund verbrennen kann».

Граматичний елемент: weil.

Правило: У складнопідрядному реченні, що містить головне і підрядне речення, підрядне речення починається зі сполучника «weil». Цей сполучник використовується для вираження причини або пояснення, відповідаючи на питання «Чому?». У такому випадку, підрядне речення вказує на причину або пояснення, чому відбувається подія, вказана в головному реченні. Підрядне речення зі сполучником «weil» завжди відокремлюється від головного речення комою, а відмінюване дієслово стоїть зазвичай на останньому місці.

3. Згадайся про сенс! / Wie ist der Sinn? Пропонуються малюнки, що відображають зміст прислів'їв. Потрібно назвати відповідне прислів'я.

Zeit ist Geld.

Erst die Last, dann die Rast

Der Appetit kommt beim Essen

4. **Знайди синонімічне прислів'я або вираз / Finde ein synonymes Sprichwort oder einen synonymen Ausdruck.** До уваги пропонується список прислів'їв, до яких нужно дібрати синонімічний за значенням вираз, наприклад: *Eile mit Weile. Besser Eile als Weile. Man kann etwas nur mit Eile erreichen. Ohne Eile kann man schneller etwas erreichen.*

5. **Знайди іменник з прикметником у наступному реченні і назви його рід, число, відмінок, відмінювання / Such im folgenden Satz ein Substantiv mit einem Adjektiv und benenne dessen Geschlecht, Numerus, Kasus und Deklination,** наприклад: *Aussehen wie der dumme Junge von Meissen. Jemand ist ein hoffnungsloser Fall.*

6. **Надати характеристику! / Charakterisiere!,** закінчивши речення, наприклад: *Du gibst viel auf das Äußere, obwohl ...*

7. **Підбери прислів'я! / Finde das passende Sprichwort!**

Учням пропонується набір ситуацій та прислів'їв, але вони даються у різному порядку. Учні повинні правильно визначити, яке прислів'я підходить до кожної ситуації. Ситуації та прислів'я даються у різному порядку. Наприклад:

Ситуація: «Er ist immer spät. Heute hat er sich beeilt und sich beschmutzt».

Правильне прислів'я: «Eile mit Weile».

Учні повинні визначити, що в даному випадку ситуація описує необдуману поспіху, яке привело до неприємностей, і вибрати відповідне прислів'я.

Ситуація: «Die Hausaufgaben sind sehr schwierig. Die Schüler haben beschlossen, sie zusammen zu machen, um sich zu helfen».

Правильне прислів'я: Geteiltes Leid ist halbes Leid.

Учні повинні визначити, що в даному випадку ситуація описує труднощі у виконанні домашніх завдань і вибрати відповідне прислів'я, яке вказує на те, що спільні зусилля можуть полегшити труднощі.

Такі вправи сприяють розвитку навичок розуміння і використання прислів'їв в реальних ситуаціях.

8. Композиційні вправи: розповідь за запропонованою ситуацією або сюжетом, за прислів'ями або крилатими фразами, за темою або завданням, та за власною темою учня.

Розглянемо деякі види завдань:

а) Складіть розповідь за прислів'ям «*Liebe geht durch den Magen (Шлях до серця веде через шлунок)*»;

б) Складіть розповідь за прислів'ям «*Hochmut kommt vor dem Fall – (Чим вище злетити – тим болючіше падати)*»;

в) Складіть розповідь за прислів'ям «*Scherben bringen Glück*». (*Уламки приносять щастя*);

г) Як ви розумієте вислів «Das A und O» – «(От А до Я).

д) доведіть правильність твердження прислів'я «*Wer im Glashauss sitzt, sollte nicht mit Steinen werfen*» (*Не рубай гілку, на якій сидиш*).

З метою перевірки розуміння на слух (аудіювання) учні можуть виконати наступні завдання:

а) Вибрати із запропонованих прислів'їв та приказок ті, які підходять за темою (*Sucht aus folgenden Sprichwörtern diejenigen heraus, die zum Thema passen*).

б) Закінчити діалог/розповідь прислів'ям (*Beendet den Dialog /die Erzählung mit einem Sprichwort*).

Для розвитку усного мовлення учні отримують такі завдання:

1. Пояснити зміст наступних прислів'їв (*Erklärt den Sinn folgender Sprichwörter*):

– *Dem Mutigen gehört die Welt.*

– *Richtig leben, lange leben.*

2. Утворіть та інсценуйте монолог, використовуючи при цьому прислів'я або приказки (*Verfassen Sie Monologe, inszenieren Sie sie und verwenden Sie Sprichwörter*):

– *Von Nichts kommt nichts.*

– *Wer die Wahl hat, hat die Qual.*

Отже, процес навчання монологічного мовлення – вкрай складний і довгий процес, фундамент якого починає вибудовуватися ще на початковому етапі навчання англійської мови. І тільки в старших класах школярі зможуть навчитися оволодіння монологічного мовлення, так як для цього необхідні досить широкий кругозір, знання всіх правил, гарний словниковий запас.

При тому необхідно заохочувати в дітей автономію навчання, адже це розвиває в них самостійність при досягненні поставлених цілей, що необхідно кожному учню.

Наведемо приклади вправ які сприятимуть формуванню навичок монологічного мовлення для учнів старшої школи:

Aufgabe 1. *Kennst du irgendwelche deutschen Sprichwörter, die Kenntnisse, Lernen, Lehren und Erziehung betreffen? Auch andere?*

Учні наводять приклади:

– *Altes Brot ist nicht hart, kein Brot, dass ist hart!* (Черствий хліб – не біда, немає хліба – ось біда);

– *Übung macht den Meister.* (Справа майстра боїться);

– *Was man nicht will was man einem tut, dass tu auch keinem andern zu, denn der fühlt es genauso, wie du* (Поступай з іншими так само, як ти хочеш, щоб з тобою чинили);

– *Erst die Arbeit, dann das Vergnügen.* (Зробив справу - гуляй сміливо)

– *Lügen haben kurze Beine* – (Все таємне стає очевидним);

– *Spare in der Zeit, so hast du in der Not* (Бережи гроші на чорний день);

– *Unwissenheit schützt vor Strafe nicht* (Незнання закону не звільняє від покарання);

– *Ich habe Kohldampf (ich habe Hunger)* (Я голодний як вовк);

Aufgabe 2. Finden Sie heraus, welche Ausdrücke in der rechten Spalte Sprichwörtern in der linken Spalte zugeordnet werden können. Bestimme ihre Bedeutung.

1. einen guten Griff tun
2. jmdn. auf den Händen tragen
3. j-s letzte Stunde (letztes Stündchen) hat geschlagen
4. sich aus dem Staub machen
5. sich sehen lassen können
6. jmdm. jeden Wunsch von den Augen ablesen

- a) intuitiv wissen, was der andere sich wünscht
- b) jemand muss sterben
- c) in der Öffentlichkeit einen guten Eindruck machen
- d) eine gute Wahl treffen
- e) jmdn. sehr liebevoll behandeln
- f) vor einer Gefahr flüchten

Lösung: 1. d; 2. e; 3. b; 4. f; 5. c; 6. a.

Aufgabe 3. *Vervollständigen Sie folgende Phraseologismen und erklären Sie ihre Bedeutung.*

- allen ... haben
- nicht von schlechten ... sein
- alles ist in ...
- es hat einen ...
- j-m um den... gehen
- einer Sache (D.) einen ...vorschieben
- j-n um die ... bringen
- es übers ... bringen
- sich aus dem ... machen
- auf den ... sein

Lösung: Grund, Eltern, Butter, Haken, Bart, Riegel, Ecke, Herz, Staub, Beinen

Aufgabe 4. *Wie sagt man es mit einem Redewendungen und oder Sprichwort?
Ergänzen Sie in der richtigen Form.*

1. Wenn man eine gute Wahl trifft, dann ...
2. Der Jäger sollte Schneewittchen toten, d.h. er sollte sie ...
3. Wenn jemand gestorben ist, sagt man, ...
4. Wenn man den ganzen Tag wach ist, dann ...
5. Wenn man dümmlich guckt, dann ...
6. Wenn man sich ausstrecken will, dann ...
7. Wenn das Mädchen den Jungen zurückweist, dann ...

Aufgabe 5. Finden Sie die Sprüche im folgenden Text. Kommentiere ihre Bedeutung.

«Es lebte einmal ein junger Mann. Er machte Karriere und wohnte alleine in einer eigenen Wohnung. Aber es hatte auch einen Haken: der Junge hatte keine Freundin und sollte sich das Essen zubereiten. Deshalb hatten seine Eltern allen Grund, ihn mit einer hübschen Frau bekannt zu machen. Der Junge war auch nicht von den schlechten Eltern. Aber, wo sollte er eine kennenlernen. In der Arbeit ging er

seinem Chef um den Bart und hatte keine Zeit für die Frauen. Aber in einer Party lernte der Junge viele junge Frauen auf einmal kennen. Er tat einen guten Griff, als er die schönste wählte. Der Junge konnte sich auch sehen lassen. Nach aller Regel der Kunst las er seiner Freundin jeden Wunsch von den Augen ab. Alles war in Butter. Er trug die Jungfrau auf den Händen, aber das brachte seine Mutter auf die Palme. Sie wollte damit nicht hinter dem Berg halten und könnte es übers Herz nicht bringen, dass ihr Junge eine andere Frau liebt. Die Mutter beschloss der Liebe der Beiden einen Riegel vorschieben. Sie bekam Wind davon, dass die Frau ein Kind hat. Da war guter Rat teuer. Der Junge überlegte lange, was er machen soll, und machte sich aus dem Staub. Nach kurzer Zeit verstand er, dass seine Liebe groß ist, aber die junge Frau gab ihm einen Korb».

І як завершальний етап роботи можна рекомендувати проведення конкурсу на кращого знавця прислів'їв і приказок німецької мови. Можна організувати гру або конкурс, де учні відповідають на питання, пов'язані з прислів'ями та приказками, або ж можна провести «Мозковий штурм» щодо власних інтерпретацій прислів'їв або створити нові на основі вивчених. Такий підхід сприяє поглибленню розуміння культури та мови через вивчення прислів'їв і приказок, а також активно включає учнів у творчий процес.

Отже, розроблені системи вправ для розвитку монологічного мовлення з використанням прислів'їв та приказок, підкреслив важливість інтеграції культурних аспектів у навчальний процес. Вивчення та розуміння прислів'їв та приказок не лише сприяє розвитку лінгвістичних навичок, але і допомагає учням осмислити та внутрішньо усвідомити культурні аспекти мови.

Система вправ, яка базується на прислів'ях та приказках, розширює можливості учнів у вираженні власних думок та формуванні монологічних висловлювань. Кожна вправа не лише активізує мовні структури та лексику, а й сприяє розвитку критичного мислення та творчого підходу до вивчення іноземної мови.

Процес роботи з прислів'ями та приказками вимагає від учнів не лише лінгвістичної компетентності, а й розуміння культурних концепцій. Учні не лише вчать мовленнєвим навичкам, а й збагачують свій культурний багаж та розуміння глибинного змісту іноземної мови.

Розроблені вправи не лише вдосконалюють комунікативні вміння учнів, але й створюють простір для творчого вияву особистості кожного учня. Такий підхід до навчання мови не лише зроблює процес навчання більш ефективним, а й надає йому глибшого сенсу, роблячи кожний урок захопливим та плідним для розвитку учнів.

Висновки до другого розділу

У процесі роботи над другим розділом було встановлено, що навчання монологічному мовленню є важливим етапом у процесі розвитку мовних навичок учнів, а вміння виступати в монологічній формі не лише сприяє поліпшенню комунікативних навичок, а й сприяє збагаченню розуміння мови та культури, культивує критичне мислення та підвищує загальний рівень академічної компетентності учнів.

Для створення монологічного мовлення важливими передумовами є володіння граматичними навичками, багатий словниковий запас, здатність до аргументації, вміння структурувати висловлювання та регулярна практика. Ці чинники сприяють розвитку в учнів впевненості у власних мовних здібностях та формуванню ефективних навичок спікерів.

На основі літературних джерел базовий набір прислів'їв та приказок в вигляді таблиці, що включає приклади німецьких прислів'їв та приказок, а також їх тлумачення в українській та німецькій мовах, що може бути використано для навчальних цілей, таких як розробка уроків, факультативних занять, вікторин та інших навчальних заходів, які демонструють практичне використання німецьких прислів'їв та приказок.

Користуючись навчальною програмою було розроблено систему вправ з формування монологічного мовлення, а також план-конспект уроку для учнів 6 класу за темою «*Freundschaft. Дружба*». Вправи та завдання були грамотно підібрані та спрямовані на формування монологічного мовлення, враховуючи вікові особливості учнів, рівень знань німецької мови та культурної обізнаності.

Проаналізувавши навчальну з іноземних мов для загальноосвітніх закладів, було встановлено, що наведені прислів'я і приказки, можна використовувати як творчих завдань, так відпрацювання певних навичок. Можна з упевненістю зробити висновок, що наведений матеріал буде слугувати підвищенню мотивації учнів до глибокого вивчення німецької мови і до того ж виявить у них інтерес до народної творчості загалом.

ВИСНОВКИ

В процесі роботи над кваліфікаційною роботою нами було проведено дослідження щодо можливостей використання прислів'їв та приказок у процесі формування монологічного мовлення на уроках німецької мови.

Було встановлено, що «прислів'я» позначає малу форму народної поетичної творчості, короткий, ритмізований вислів, що несе узагальнену думку, висновок, іносказання з дидактичним ухилом, а «приказка» є жанром фольклорної прози, який являє собою короткий сталий образний вислів констатуючого характеру, що має одночленну будову, нерідко становить частину прислів'я, але без висновку, і вживається в переносному значенні.

У результаті детального аналізу наукової літератури за темою дослідження, було встановлено, що поняття «прислів'я» та «приказка» мають переважно велику кількість спільних рис, але все ж таки не є ідентичними явищами, так як відрізняються граматичною та стилістичною структурою, а також семантичним та прагматичним змістом, на що вказує повчальний зміст приказки, на відміну від прислів'я.

В ході дослідження було встановлено, що для загального позначення понять «прислів'я» та «приказка» існує спільний термін «паремія», якому характерні відтворюваність у мовленні, стійкість лексико-семантичного складу, цілісність номінації, популярність, загальновідомість вислову у даній мові, незмінюваність компонента, парадигматична зв'язаність, ідіоматичність, образність, експресивність.

В процесі дослідження було розглянуто поняття «монологічне мовлення», що позначає усномовленнєву форму спілкування, що передбачає зв'язне і неперервне висловлювання однієї особи, яке звернене до одного або декількох слухачів, співрозмовників та метою якого є метою є досягнення компетентності монологічного мовлення, що означає здатність реалізувати

установленню комунікацію у монологічній формі в життєво важливих для певного віку сферах і ситуаціях відповідно до комунікативного завдання.

Було виявлено ряд комунікативних функцій, що притаманні монологічному мовленню, серед яких інформативна, впливова, експресивна, розважальна та ритуально-культова.

Виявлено, що монолог відрізняється від інших форм висловлення своєю об'ємом, оскільки він слугує платформою для вираження особистої позиції або аргументації ідей. До монологічних форм можна віднести доповідь, наукову лекцію та презентацію.

Було встановлено основні типи монологічних висловлювань залежно від комунікативної функції та характеру логічно-синтаксичних висловлювань, серед яких монолог-опис, монолог-розповідь та монолог-міркування.

В результаті дослідження, було встановлено, що набуття навичок монологічного мовлення має важливе значення для розвитку мовної компетенції учнів. Вміння вести монолог не лише сприяє поліпшенню комунікативних здібностей, але також сприяє поглибленню розуміння мови та культури, стимулює критичне мислення і підвищує загальний рівень академічної компетентності учнів.

Було проаналізовано різноманітні методи та завдання, що застосовуються у навчанні монологічному мовленню. Зокрема, це стосується використання текстових та аудіоматеріалів, які передбачають обробку сприйнятої інформації, активну пізнавальну діяльність учнів, висловлення їхньої власної позиції щодо загального змісту, конкретних питань та авторських тверджень шляхом включення отриманого матеріалу у процес комунікації.

На основі літературних джерел було розроблено стандартний набір прислів'їв та приказок у вигляді таблиці, що полегшить розробку уроків, факультативних занять, вікторин та інших навчальних заходів, на яких відбувається практичне використання німецьких прислів'їв та приказок.

Спираючись на положення навчальної програми з іноземних мов було розроблено систему вправ з формування монологічного мовлення, а також план-

конспект уроку для учнів 6 класу за темою «*Freundschaft. Дружба*». Вправи та завдання були грамотно підібрані та спрямовані на формування монологічного мовлення, враховуючи вікові особливості учнів, рівень знань німецької мови та культурної обізнаності.

В результаті ґрунтовного аналізу педагогічних технологій, було встановлено, що монологічне мовлення на сучасному етапі націлене на формування в учнів комунікативної компетенції, що дозволяє їм правильно розуміти комунікативну поведінку носіїв мови та використовувати мову тематично, тобто з огляду на ситуацію спілкування. Вивчення прислів'їв і приказок якнайкраще служить цим цілям. Стимулюючи інтерес учнів, вчитель на просунутому етапі навчання рекомендує їм у процесі навчання матеріалів преси та художньої літератури самостійно поповнювати запас прислів'їв, приказок, стійких фраз.

Результати отримані в процесі дослідження засвідчують актуальність та важливість формування монологічного мовлення при навчанні іншомовної компетенції та використання прислів'їв та приказок, як засобу його формування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Алефіренко М. Ф. Теоретичні питання фразеології. Х. : Вища школа, 1987. 136 с.
2. Башук Н. П. Паремії в німецькій і українській мовах та їх переклад. *Наукові записки [Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя]. Філологічні науки*. 2015. С. 51–54.
3. Бубнова О. Н. Навчання монологічного мовлення на уроках німецької мови. *Іноземна мова в школі*. 2009. № 2. С. 23–25.
4. Буренко В. М. Антологія комунікативних вправ. Харків, 2003. 79 с.
5. Бусел В. Т. Великий тлумачний словник сучасної української мови. Ірпінь : Перун, 2009. 1736 с.
6. Ващенко О. О. Навчання мовленню на уроках німецької мови. Київ : Видавництво «Освіта», 2013.
7. Вишневський О. І. Методика навчання іноземних мов: Навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і доп. Київ : Знання, 2011. 206 с.
8. Гвоздяк О., Свида-Сусіденко Т. Вивчення фразеологізмів на заняттях німецької мови (ОІМ). *Педагогіка. Актуальні питання гуманітарних наук*. Вип. 9. 2014. С. 81–85.
9. Гиренко Н. С. Фольклор, його характерні ознаки. Фольклорні жанри різних народів (презентація). *На Урок*.
10. Дуденко О. В. Номінативна та комунікативна природа українських паремій: автореф. дис. к. філол. н.: 10.02.01 «Українська мова». Київ, 2002. 19 с.
11. Капітан Т. Специфіка вживання прислів'їв та приказок в українській та німецькій мовах. *НАУКОВІ ЗАПИСКИ Серія: Філологічні науки*. Випуск 146. С. 226–230.
12. Ковальчук В. Стилiстичні особливості німецьких прислів'їв та приказок. «Іноземна мова у полікультурному просторі: досвід та перспективи» : збірник матеріалів III Всеукраїнської науково-практичної конференції, м.

Кам'янець-Подільський, 8 квітня 2021 р. / редкол. Т. В. Калинюк (відп. ред.) та ін. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2021. С. 42–45.

13. Костик Є. Особливості перекладу англійських пареміологічних одиниць у прислів'ях та приказках. *Теоретична і дидактична філологія*. Випуск 20, 2015. С. 250–257.

14. Костюченко К. Є. Особливості навчання монологічного мовлення на заняттях з англійської мови у ВНЗ. 2015. С. 463–468.

15. Кузько П. В. До питання про перспективність дослідження паремій. Мелітополь : видавництво Мелітопольський державний педуніверситет, 2003. 140 с.

16. Кустовська І. Розвиток монологічного мовлення на заняттях з німецької мови. *Тези доповідей Всеукраїнської науково-методичної Інтернет-конференції «Методика та специфіка викладання іноземних мов у закладах вищої освіти»*. Харків : Національна академія Національної гвардії України, 2021. С. 100–102.

17. Лисиченко Л. А. До питання про місце фразеологічних одиниць комунікативного типу в фразеологічній системі. *Питання фразеології східнослов'янських мов*. Київ, 1972. С. 44–45.

18. Ляховицький М., Миролубова А. *Методика навчання іноземним мовам в середній школі: Підручник*. М. : Вища школа, 1982. 373 с.

19. Мелешко В. А., Радченко І. О. *Українська література. Довідник для абітурієнтів та школярів*. Київ : Видавництво: «Літера», 2014. 544 с.

20. Несторенко, Д. В. Монологічне мовлення у навчальних програмах з іноземних мов [Текст] / Д. В. Несторенко; наук. кер.: І.К. Кобякова. *Перекладацькі інновації: матеріали X Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції, м. Суми, 20-21 березня 2020 р.* / Редкол.: С.О. Швачко, І.К. Кобякова, О.О. Жулавська та ін. Суми : СумДУ, 2020. С. 198–200.

21. Ніколаєва С. Ю., Шерстюк О. М. Сучасні підходи до викладання іноземних мов. *Іноземні мови*. 2002. № 1. С. 39–46

22. Ніколаєва С. Ю. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах: Підручник. Вид. 2-е, випр. і перероб. / Кол. Авторів під керівн. С. Ю. Ніколаєвої. Ленвіт, 2002. 238 с.

23. Панова Л. Методика навчання іноземних мов у загальноосвітніх навчальних закладах: Підручник / [уклад. Л.С. Панова та ін.]. Київ : Видавничий центр «Академія», 2010. 327 с.

24. Парадигматичні особливості прислів'їв та приказок. *Гуманітарний вісник. Серія: Іноземна філологія. Частина 1. Проблеми сучасної лінгвістики.* Черкаси, 1998. С.152–157.

25. Постоленко, Ірина. Прагматичний аспект вивчення паремій в англійській та німецькій мовах / І. Постоленко. - С .514-517

26. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. Полтава : Довкілля-К, 2006. 716 с.

27. Словник лінгвістичних термінів / За заг. ред. С.В. Кротевича. К. : Вид-во АН УРСР, 1957. 236 с.

28. Ставицька І., Куценок Н. Методичні рекомендації до навчання іншомовного професійно орієнтованого монологічного мовлення студентів технічних університетів [Електронне видання]: / Уклад.: І. В. Ставицька, Н. М. Куценок. К. : НТУУ «КПІ», 2016. 67 с.

29. Тамбовкіна Т. Ю. Навчання міркуванню – засіб активізації мовної діяльності учнів (на матеріалі нових навчально-методичних комплексів з німецької мови). *ИЯШ*, № 4, 1984. З. 56–60.

30. Токарева Т. С. Монологічне мовлення як засіб розвитку комунікативних навичок аудіювання та читання при вивченні німецької мови в закладах загальної середньої освіти. *НАУКОВІ ЗАПИСКИ Серія: Педагогічні науки* Випуск 200. 2022. С. 134–138.

31. Удовиченко Г. М. Прогресивна і регресивна деривація в системі фразеологізмів. *Мовознавство*. 1984. № 2. С. 18–24.

32. Українська мова: енциклопедія; Редкол.: В.М. Русанівський, О.О. Тараненко (співголови), Зяблюк та ін. 2-е вид. випр. і доп. Київ : Українська енциклопедія, 2004. 824 с.
33. Українські народні прислів'я та приказки / [Упор. В. Бобкова та ін]. Київ : Держ. вид-во художньої літератури, 1963. 789 с.
34. Устименко О. М. Навчання іншомовного монологічного мовлення в аспекті компетентнісного підходу. *Іноземні мови*. 2013. № 1. С. 3–9.
35. Шерстюк О. М. Навчання монологу-роздуму на основі спеціальних засобів для самостійної роботи учнів старших класі. *Іноземні мови*. № 2. 1999. С. 18–22.
36. Čermák F. *Idiomatika a frazeologie češtiny*. Praha, 1982. 271 S.
37. Coulmas F. *Routine im Gespräch: Zur pragmatischen Fundierung der Idiomatik*. Wiesbaden, 1981. 262 S.
38. Dörnyei, Z., & Scott, M. L. Communication strategies in a second language: Definitions and taxonomies. *Language Learning*, 47(1) 1997. S. 173-210.
39. Duden. *Redewendungen und sprichwörtliche Redensarten*. Wörterbuch der deutschen Idiomatik. Hrsg. und bearb. von G. Drosdowski und W. Scholze-Stubenrecht. Bd. 11. Mannheim; Leipzig; Wien; Zürich : Dudenverlag, 1992. 864 S.
40. Göttert Karl-Heinz: *Eile mit Weile. Herkunft und Bedeutung der Sprichwörter*. Stuttgart : Reclam, 2005.
41. *Grundlagen der Methodik des Fremdsprachenunterrichts* / hrsg. Von V.A.Buchbinder; W.H.Strauß. 1. Aufl. Leipzig: Verlag Enzyklopädie, 1986. 246 S.
42. Hirson Christina: *Sprichwörter*. München : Gräfe und Unzer Verlag 2006.
43. Hohmann Joachim S. (Hrsg.): *Sprichwort, Rätsel und Fabel im Deutschunterricht. Geschichte, Theorie und Didaktik "einfacher Formen"*. Frankfurt am Main : Lang, 1999.
44. Köster Rudolf: *DUDEN Redensarten. Herkunft und Bedeutung*. Mannheim, Bibliographisches Institut & F. A. Brockhaus, 2007.
45. Kühn P. *Phraseodidaktik. Entwicklungen, Probleme und Überlegungen für den Muttersprachenunterricht und den Unterricht DaF. Fremdsprachen Lehren und*

Lernen : Zur Theorie und Praxis des Sprachunterrichts an Hochschulen 21. Tübingen : Gunter Narr Verlag, 1992. S. 169–189.

46. Lenz Barbara: Hundert Sprichwörter, hundert Wahrheiten. Linguistische Analyse eines Sprichwort-Typs. Wuppertal: Fachbereich 4, Sprach- und Literaturwiss., Bergische Univ. Gesamthochsch, 1993.

47. Meier-Pfaller Hans-Josef (Hrsg.): Das große Buch der Sprichwörter. Esslingen am Neckar : Bechtle, 1986.

48. Mlacek J. Slovenská frazeológia. Bratislava, 1984. 160 S.

49. Savin P. Phraseology as Autonomous Linguistic Discipline. *Linguistic and Literary Broad Research and Innovation*. Bucharest: 2010. № 1. P. 60–78.

50. Seiler F. Deutsche Sprichwörterkunde. München, 1965. 480 S.

51. Šup J. Deutsche Sprichwörter und ihr Einsatz im Fremdsprachenunterricht. Praha, Frankfurt, 2009. 104 S.

ДОДАТКИ

Розробка конспекту уроку з формування монологічного мовлення

У сучасному світі володіння мовними навичками є надзвичайно важливою компетенцією, що відкриває безмежні можливості для спілкування та досягнення успіху. Одним з найефективніших способів розвитку мовленнєвої компетенції є використання прислів'їв та приказок. Ці короткі, але виразні фрази втілюють в собі багатий досвід поколінь, мудрість народу, культурні цінності та життєві пізнання. Використання прислів'їв та приказок у процесі формування монологічного мовлення має величезний потенціал для розширення лексичного запасу, вдосконалення граматичних структур та навіть розвитку критичного мислення. Вони допомагають учням не лише відтворювати готові вислови, але й будувати змістовні, логічно організовані монологи, роблячи мовлення більш виразним та переконливим. У даному практичному розділі ми розглянемо, як ефективно використовувати прислів'я та приказки під час формування монологічного мовлення, щоб підвищити якість спілкування та забезпечити більш глибоке засвоєння німецької мови.

Тому ми наводимо методичну розробку конспекта уроку німецької мови для 6 класу на тему «Freundschaft. Дружба».

План-конспект уроку німецької мови для 6 класу

Тема уроку: *Freundschaft. Дружба.*

Сфера спілкування: особистісна.

Тематика ситуативного спілкування: *Я, дружба, мої друзі.*

Мовний інвентар: лексичний діапазон теми «Дружба».

Мета уроку: ознайомити учнів з використанням німецьких приказок та прислів'їв на тему друзів; розвивати навички монологічного мовлення та

використання лексики про друзів; вчити учнів використовувати приказки та прислів'я для вираження думок та ідей про дружбу.

Ключові компетентності:

- Мовна компетентність: навички сприйняття, розуміння та використання німецької мови.
- Комунікативна компетентність: уміння ефективно спілкуватися, слухати та розуміти один одного, а також виражати свої думки та ідеї з використанням німецької мови.
- Соціокультурна компетентність: оцінка культурних особливостей та варіантів спілкування в контексті дружби.
- Критичне мислення та розв'язання проблем: аналіз, оцінка та вирішення проблем, пов'язаних з дружбою, зокрема застосуванням приказок та прислів'їв.
- Самостійне навчання та саморозвиток: навички самостійного вивчення, пошуку додаткової інформації про приказки та прислів'я, а також їх застосування в різних контекстах.

Предметні компетентності: розвиток мовленнєвих навичок учнів – опис свого дружнього оточення.

Засоби навчання: підручник, роздаткові матеріали (картки), мультимедійна дошка, словники.

Схематичний план уроку:

I. Einführen. Organisationspartie:

- 1.Grüße. Привітання. – 1 хв.
2. Aufwärmen. Мовна розминка та введення в іншомовну атмосферу. – 4 хв.
- 3.Mitteilung über das Thema der Lektion. Повідомлення теми уроку. – 1 хв.

II. Der Hauptteil der Lektion. Основна частина уроку:

- 1.Einführung neuer Vokabeln. Введення нової лексики. – 7 хв.

2. Arbeiten Sie mit Sprüchen und Sprichwörtern. Робота з приказками та прислів'ями. – 10 хв.

3. Monologrede. Монологічне мовлення. – 8 хв.

III. Zusammenfassung. Завершення уроку:

1. Homework check. Перевірка домашнього завдання. – 5 хв.

2. Bewertung. Підведення підсумків та оцінювання діяльності учнів. – 3 хв.

3. Hausaufgaben. Домашнє завдання. – 2 хв.

Хід уроку:

I. Einführen

1. Grüße.

Lehrer: Guten Morgen, Kinder! Wie geht es euch heute?

Ich freue mich, euch wiederzusehen und lasst uns mit unserem Deutschunterricht anfangen.

2. Aufwärmen.

Lehrer: Schaut die folgenden Bilder an und sagt bitte, wer das sind? Was verbindet diese Bilder? Was könnte das Thema sein?

Die Schüler sollen die Charaktere benennen und erraten, was die Bilder verbindet.

Bitten Sie die Kinder, zu erraten, worum es im Unterricht gehen wird.

Lehrer: Danke für eure Antworten. Jetzt wollen wir einige nützliche deutsche Sprichwörter zum Thema "Freundschaft" kennenlernen. Wer kennt bereits einige solche Sprichwörter? (Якщо учні називають приказки, учитель їх вітає та додає):
"Sehr gut! Es ist schön zu sehen, dass ihr bereits einige kennt."

3. Mitteilung über das Thema der Lektion.

Lehrer: Heute haben wir ein interessantes Thema - "Freundschaft". Wir werden heute darüber sprechen und neue deutsche Sprichwörter zum Thema "Freundschaft" kennenlernen.

II. Der Hauptteil:

1. Einführung neuer Vokabeln.

Lehrer: Bevor wir mit den Sprichwörtern beginnen, lasst uns einige neue Wörter zum Thema "Freundschaft" kennenlernen. Wer kann die Bedeutung des Wortes

"Freund" auf Deutsch sagen? Was bedeutet für euch das Wort «Freundschaft»? Was sind, eure Meinung nach, die Merkmale eines guten Freund?

das Wort	Übersetzung
<i>zusammen</i>	<i>Разом</i>
<i>das Vertrauen</i>	<i>Довіра</i>
<i>helfen</i>	<i>допомагати</i>
<i>teilen</i>	<i>ділитися</i>
<i>Spaß haben</i>	<i>мати задоволення</i>
<i>Geheimnis</i>	<i>таємниця</i>
<i>Treue</i>	<i>вірність</i>

(Учні називають відповіді.)

Lehrer: Sehr gut! Ein "Freund" ist eine Person, mit der man eine enge Beziehung hat und der man vertrauen kann. Was ist mit dem Wort "Vertrauen"? Wer weiß, was das auf Deutsch bedeutet?"(Учні називають відповіді.)

Lehrer: Richtig! "Vertrauen" bedeutet, dass man auf jemanden bauen und ihm vertrauen kann. Lasst uns nun einige andere Wörter zum Thema "Freundschaft" lernen.

2. Arbeiten Sie mit Sprüchen und Sprichwörtern.

Lehrer: Jetzt können wir einige deutsche Sprichwörter zum Thema "Freundschaft" kennenlernen. Ich werde sie nacheinander vorlesen, und ihr sollt versuchen, ihre Bedeutung zu verstehen. Dann könnt ihr sagen, was sie bedeuten.

- "Freunde erkennt man in der Not."
- "Freunde wie Sand am Meer."
- "Ein guter Freund ist wie ein Stern in der Dunkelheit."

- *"Ohne Freundschaft ist das Leben wie ein Garten ohne Blumen."*
- *"Mit Freunden teilt man Freud und Leid."*
- *"Geteilte Freude ist doppelte Freude, geteilter Kummer ist halber Kummer."*

(Учитель по черзі читає приказки та прислів'я, а учні спробувати їх зрозуміти та надати свої відповіді.)

Lehrer: *"Sehr gut! Ihr habt die Bedeutung dieser Sprichwörter sehr gut verstanden. Sie alle beziehen sich auf die Bedeutung von Freundschaft in unserem Leben. Jetzt lasst uns sehen, wie wir diese Sprichwörter in der Praxis verwenden können."*

Lehrer: *"Wir werden jetzt in Gruppen arbeiten. Ich gebe jeder Gruppe eine Reihe von Sprichwörtern, und ihr müsst eine kurze Geschichte oder ein Szenario erstellen, in dem diese Sprichwörter verwendet werden können. Seid kreativ und nutzt eure Fantasie!"*

(Учитель ділить клас на групи і роздає кожній групі картки з приказками та прислів'ями. Учні працюють в групах, створюють короткі історії або сценарії, використовуючи дані приказки.)

KAPITKA 1

VIELE HÄNDE MACHEN DIE ARBEIT LEICHT

KAPITKA 2

GETEILTE LAST IST HALBE LAST

KAPITEL 3

IN DER NOT ERKENNT MAN SEINE WAHREN FREUNDE

KAPITEL 4

ALLE FÜR EINEN UND EINER FÜR ALLE

КАРТКА 5

GEGENSEITIGE HILFE IST DER WAHRE REICHTUM DER FREUNDSCHAFT

Lehrer: "Super! Ihr habt großartige Arbeit geleistet und die Sprichwörter in sinnvolle Kontexte gestellt. Das zeigt, dass ihr versteht, wie man sie in eurem täglichen Leben anwendet."

3. Monologrede.

Lehrer: Nun, lasst uns eine kleine Übung machen, um eure mündlichen Fähigkeiten zu verbessern. Ich möchte, dass einige von euch aufstehen und uns über euren besten Freund oder eure beste Freundin erzählen, und dabei die neuen Wörter, die Sprichwörter verwenden, die wir gelernt haben.

(Кілька учнів піднімаються та розповідають про своїх друзів, використовуючи нові слова та приказки.)

Lehrer: Bravo! Ihr habt großartige Arbeit geleistet, eure Freunde auf Deutsch zu beschreiben und die Sprichwörter in eurem Monolog zu verwenden.

III. Zusammenfassung.

Lehrer: Welche Sprüche oder Sprichwörter haben euch persönlich ? Warum?

1. Hausaufgabenkontrolle.

2. Beurteilung der Schüler.

3. Hausaufgabe: Erstellt eure eigenen Sprüche oder Sprichwörter über Freunde und schreib einen kurzen Monolog über euren besten Freund mit neuen Wörtern und Sprüchen/Sprichwörtern.

Lehrer: Heute haben wir neue Vokabeln eingeführt und in euren Aussagen Sprüche und Sprichwörter eingesetzt. Eure Kurzgeschichten und Szenarien über Freunde waren sehr interessant und relevant. Vielen Dank für eure Bemühungen und die aktive Teilnahme am Unterricht.

Auf Wiedersehen, Kinder, bis zum nächsten Mal!

Приклади німецьких прислів'їв та приказок та їх дефініцій для використання на уроках німецької мови

Для демонстрації практичного застосування німецьких прислів'їв та приказок на уроках німецької мови нами було розроблено базову таблицю з прикладами прислів'їв та приказок, а також їх тлумачення українською та німецькою мовами, якою можна користуватися для розробки уроків, факультативів, вікторин та інших навчальних заходів.

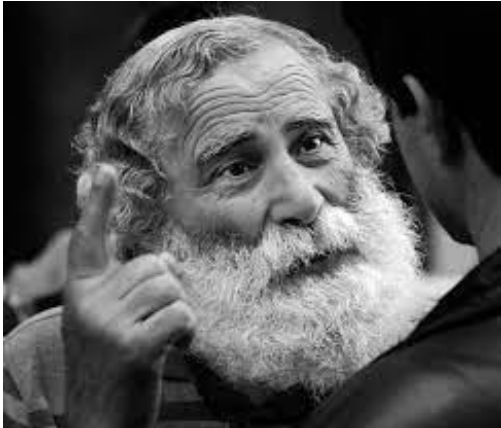

Sprichwörter	Deutsche Definition	Ukrainische Definition
--------------	------------------------	---------------------------

<p style="text-align: center;">КАРТКА 3</p> <p style="text-align: center;">IN DER NOT ERKENNT MAN SEINE WAHREN FREUNDE</p> <p><i>Freunde erkennt man in der Not</i></p>	<p><i>Ein Freund, der uns in der Not beisteht, ist ein wahrer oder wirklicher Freund</i></p>	<p><i>У лиху годину пізнаєш вірну людину</i></p>
 <p><i>Was der Mensch säet, das wird er ernten</i></p>	<p><i>Was jemand in sein Leben einbringt, wird sich auf seine Zukunft auswirken</i></p>	<p><i>Що носієш, те й збереєш</i></p>
 <p><i>Alle für einen und einer für all</i></p>	<p><i>Jeder setzt sich für die Gruppe ein, und im Gegenzug kümmert sich die Gruppe um jeden Einzelnen</i></p>	<p><i>Один за всіх та всі за одного</i></p>

 <p>Viele <i>Hände machen die Arbeit leicht</i></p>	<p><i>Gemeinsame Arbeit wird leichter, wenn viele Personen beteiligt sind</i></p>	<p><i>Одна голова добре, а дві – краще</i></p>
 <p>Zeit is Geld</p>	<p><i>Zeit sparen ist genauso wertvoll wie Geld sparen</i></p>	<p><i>Час – гроші</i></p>
 <p>Besser spät als niemals</p>	<p><i>Es ist besser, etwas zu tun, selbst wenn es etwas verspätet ist, als es überhaupt nicht zu tun</i></p>	<p><i>Краще пізно ніж ніколи</i></p>

 <p>Zum Lernen ist keiner zu alt</p>	<p><i>Es gibt keine Altersgrenze, um neues Wissen oder Fähigkeiten zu erwerben</i></p>	<p><i>Вчитися ніколи не пізно</i></p>
 <p>Ein guter Freund ist wie ein Stern in der Dunkelheit</p>	<p><i>Ein wahrer Freund bietet in schwierigen Zeiten Trost und Führung, ähnlich wie ein leuchtender Stern in der Dunkelheit</i></p>	<p><i>Друг – наче зірка в темряві</i></p>
 <p>Wer nicht mahlt, kriegt kein Brot</p>	<p><i>Wenn man keine Anstrengungen unternimmt, wird man auch keine Belohnungen oder Erfolge sehen</i></p>	<p><i>Хто не працює, той не їсть</i></p>

 <p><i>Der Appetit kommt beim Essen</i></p>	<p><i>Man entwickelt manchmal erst dann Interesse oder Begeisterung für etwas, wenn man es bereits begonnen hat</i></p>	<p><i>Anetum приходить під час їжі</i></p>
 <p><i>Man empfängt den Mann nach dem Gewand und entläßt ihn nach dem Verstand</i></p>	<p><i>Anfangs mag man jemanden nach seinem Äußeren beurteilen, doch letztendlich wird man ihn aufgrund seiner Intelligenz und Taten bewerten</i></p>	<p><i>Зустрічають по одягу, проводжають по розуму</i></p>
 <p><i>Guter Rat kommt über Nacht</i></p>	<p><i>Nützliche oder kluge Ideen oder Lösungen tauchen manchmal unerwartet auf, oft wenn man nicht aktiv darüber nachdenkt</i></p>	<p><i>Ранок вечора мудріший</i></p>

 <p><i>Anderer Torheit ist deine Weisheit</i></p>	<p><i>Man aus den Fehlern oder Torheiten anderer lernen kann, um sie nicht selbst zu begehen</i></p>	<p><i>На чужих помилках вчатся</i></p>
 <p><i>Probieren geht über Studieren</i></p>	<p><i>Praktisches Ausprobieren und Erfahrung sammeln oft wertvoller ist als nur theoretische Überlegungen oder Studium</i></p>	<p><i>Краще один раз побачити, ніж сім раз почути</i></p>
 <p><i>Schrei nicht: „Juchhe!“ bis du über den Zaun bist</i></p>	<p><i>Man sollte nicht vorzeitig jubeln oder sich freuen, bevor man sicher und erfolgreich eine Aufgabe abgeschlossen hat</i></p>	<p><i>Не кажи гоп, поки не перескочили</i></p>

Erst die Last, dann die Rast

Man muss

Verantwortlichkeiten zuerst erfüllen,

Зробив діло, гуляй сміло

bevor man sich

belohnt oder

ausruht